„NIWA" TYGODNIK BIAŁORUSKI — CENA 60 gr

Ніва

№ 49 (93) БЕЛАСТОК, 8 СНЕЖНЯ 1957 г. ГОД І.

ВЫНІКІ НАРАДЫ

Камісіі па справах нацыянальных меншасцей пры ЦК ПАРП з прадстаўнікамі арганізацыяў культурных і грамадскіх установаў

Наш штотыднёвік неаднаразова змяшчаў матэрыялы аб працах Камісіі па справах нацыянальных меншасцей пры ЦК ПАРП. У кастрычніцкім нумары «Нівы» (№43 27.X.57 г.) быў надрукаваны артыкул п. з. «Справа нацыянальных меншасцей у Польшчы ў цэнтры ўвагі партыі», у якім чытачы азнаёміліся з некаторымі новымі прапановамі Камісіі адносна далейшага развіцця культурна - асветнай працы сярод нацыянальных меншасцей пражываючых у межах Польскай Народнай Рэспублікі. Гэтыя прапановы у прыватнасці ішлі ў напрамку апрацоўкі метадаў больш цеснага супрацоўніцтва паміж нацыянальнаменшаснымі таварыствамі і паасобнымі грамадскімі арганізацыямі.

У сённяшнім нумары «Нівы» азнаёмім чытачоў з вынікамі нарады, якую сарганізавала Камісія з прадстаўнікамі Міністэрства культуры і мастацтва, Міністэрства асветы, Польскага радыё, Польскага фільма, Дома народнай творчасці, прадстаўнікамі зацікаўленых гэтымі справамі ваяводскіх аддзелаў культуры, з прадстаўнікамі нацыянальнаменшасных культурна - грамадскіх таварystваў, а таксама з прадстаўнікамі многіх іншых грамадскіх арганізацыяў. Нарада была доказам руплівасці партыі аб развіцці нацыянальных таварystваў, аб выхаванні ўсіх грамадзян без розніцы іх нацыянальнасці ў роднай мове і культуры.

Удзельнікі гэтай нарады згодна падкрэслілі, што культурна - асветная праца сярод нацыянальных меншасцей з'яўляецца важным элементам у рэалізацыі прынцыпаў роўнапраўя ўсіх грамадзян краіны без розніцы іх нацыянальнай прыналежнасці.

У часе нарады сцверджана, што ў выніку недастатковага зацікаўлення жыццём нацыянальных меншасцей, з боку Міністэрства культуры і мастацтва, а таксама з боку ваяводскіх і павятовых радаў культурна - асветная праца ў гэтым асяроддзі стаіць яшчэ на вельмі нізкім узроўні. Згодна з правільнай ацэнкай нарады сур'ёзнай перашкодай, стрымліваючай паспяховае развіццё грамадска - культурнага жыцця сярод нацыянальных меншасцей, з'яўляецца своеасаблівая адчужанасць, якая наглядаецца ў паасобных арганізацыях у адносінах да нацыянальных груп у Польшчы. А гэта са свайго боку выклікае ў іх праяўленні ізаляцыі ад польскага грамадства.

У мэтах пераадалення такой непажаданай сітуацыі і дапамогі нацыянальнаменшасным таварystвам у іх дзейнасці ўсе арганізацыі, а таксама паасобныя культурныя і грамадскія ўстановы разгледзяць шэлы рад мерапрыемстваў, якія ў выніку рэалізацыі могуць зрабіць прыкметны зрух у гэтай справе. У артыкуле мы паставілі задачу азнаёміць чытача з больш цікавымі і цэннымі мерапрыемствамі, частка якіх ужо абмяркоўваецца адпаведнымі арганізацыямі і ўстановамі.

Нашую ўвагу павінна асабліва прыцягнуць Міністэрства культуры і мастацтва, якое прадумае магчымасць паклікання да жыцця спецыяльнай Камісіі або Аддзялення працы сярод нацыянальных меншасцей. У 1958 годзе ў радзе гарадоў Польшчы будзе сарганізавана выстаўка - перасоўка народнай творчасці беларусаў, украінцаў, літоўцаў, славакаў і чэхаў. Адкрытай з'яўляецца справа арганізацыі беларускага і украінскага тэатраў, або спецыяльных тэатральных калектываў.

Міністэрства культуры зацікавіць падлеглыя яму выдавецтвы, каб яны ў свой план на 1958 год уключылі літаратурныя творы звязаныя з жыццём нацыянальных меншасцей. Міністэрства культуры разгледзіць таксама пытанне арганізацыі Дзяржаўнага выдавецтва іншамоўнай літаратуры, якое ўлічвала-б культурныя патрэбы нацыянальных меншасцей.

Таварыства па распаўсюджванню навуковых ведаў апрацуе цыкл дакладаў для польскіх і нацыянальнаменшасных асяроддзяў. Гэтыя даклады будуць прысвечаны нацыянальнаму пытанню ў Польшчы.

Польскае турыстычна - краязнаўчае таварыства павінна арганізаваць экскурсіі для нацыянальных меншасцей з мэтай азнаямлення іх з гарадамі краіны, з яе багаццем і культурай.

Таварыства польска - савецкай дружбы супольна з Украінскім грамадска - культурным таварystвам, Беларускім грамадска - культурным таварystвам, Літоўскім грамадска - культурным таварystвам і Рускім культурна - асветным таварystвам пашырaць супрацоўніцтва з адпаведнымі савецкімі рэспублікамі. Гэта будзе датычыць, у прыватнасці, абмену мастацкімі і спартыўнымі калектывамі.

Міжнародны клуб кнігі і друку супольна з грамадска - культурнымі таварystвамі будзе арганізаваць даклады, лекцыі і выстаўкі, прысвечаныя нацыянальнаму пытанню.

Польскае радыё павінна ўключыцца ў працу над кшталтаваннем сяброўскага сужыцця ўсіх грамадзян краіны без розніцы на іх нацыянальную прыналежнасць. Грамадска - культурныя перадачы ў праграмах ваяводскага і цэнтральнага радыёвяшчання будуць перадавацца ў польскай мове, а перадачы вакальныя і музычныя ў мовах нацыянальных меншасцей.

У часе нарады Камісіі па справах нацыянальных меншасцей з прадстаўнікамі арганізацыяў грамадскіх і культурных установаў звярталася ўвагу на неабходнасць пераадолення нацыянальнаменшаснымі таварystвамі праяўленняў сепаратызма, якія тармазяць культурнае і грамадскае развіццё нацыянальных меншасцей. Галоўныя праўленні таварystваў павінны шырока супрацоўнічаць з грамадскім актывам і канчаткова парваць са сваёй затарачаснай функцыянальнай дзейнасцю.

М. К-а

Узнагароды

за пашырэнне польскай культуры ў СССР і савецкай у Польшчы

28 лістапада ў Цэнтральным Клубе Таварыства польска - савецкай дружбы ў Варшаве адбылася ўрачыстасць уручэння грашовых узнагарод і дыпломаў лаўрэатам за выдатную працу ў галіне пашырэння польскай культуры ў СССР і савецкай культуры ў Народнай Польшчы. Шэсць грашовых узнагарод, якія прызнала ў гэтым годзе ТППР, з'яўляюцца першымі гэтага роду ўзнагародамі.

Пачынаючы ад наступнага года паводле статута Камітэта ўзнагарод, ТППР будзе штогод прызнаваць восем грашовых узнагарод за выдатныя дасягненні ў галіне пашырэння польскай культуры і навукі ў СССР і савецкай у Польшчы.

З савецкага боку ўзнагароды атрымалі:

М. Танк — таленавіты беларускі паэт, дасканалы перакладчык польскай паэзіі, асабліва вершаў Ул. Бранеўскага, Ю. Тувіма, А. Слонімскага і іншых, рэдактар анталогіі польскай паэзіі, якая выйшла з друку ў Мінску ў 1955 годзе пад загалоўкам: «Сучасная польская паэзія», вялікі прыяцель польскага народа.

Праф. І. Бэлза — выдатны музыказнаўца, аўтар многатомнай навуковай працы «Гісторыя польскай музычнай культуры», выкладчык гісторыі польскай музыкі ў Маскве і Кіяве.

А. Ганчароў — адзін з выдатнейшых прадстаўнікоў савецкай гравюры, аўтар прыгожых ілюстрацыяў да «Пана Тадэуша» А. Міцкевіча, лаўрэат польскай мастацкай узнагароды з 1933 года за гравюры ў дрэве.

З польскага боку лаўрэатамі з'яўляюцца:

Э. Бандроўска - Турская — выдатная польская спявачка, М. Тапароўскі — пісьменнік, знаўца і перакладчык паэзіі С. Пушкіна і Н. Грунвальд — скульптар.

На ўрачыстасць прыбылі: пасол СССР у Польшчы тав. Абрасімаў, прадстаўнік савецкай культурнай дэлегацыі ў Польшчы тав. Шыраеў, прадстаўнікі Галоўнага Праўлення ТППР, а таксама многія культурныя дзеячы сталіцы.

Грашовыя ўзнагароды і дыпломы ўручыў лаўрэатам старшыня Камітэта ўзнагарод тав. Л. Кручкоўскі.

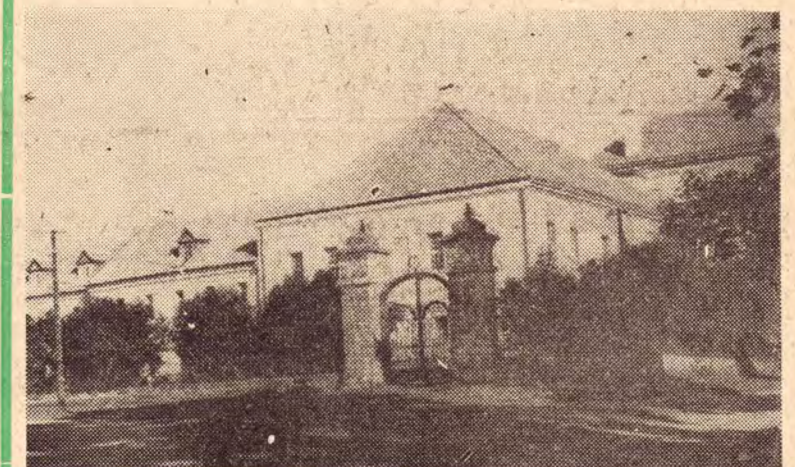
З прамовамі выступілі савецкія лаўрэаты. Свае грашовыя ўзнагароды перадалі яны на адбудову Варшавы. З прамовай і сустрэчай Танка з беларусамі ў Варшаве пазнаёмім чытачоў у наступным нумары.

ВІКТАР ШВЕД

У СУПРАСЛІ

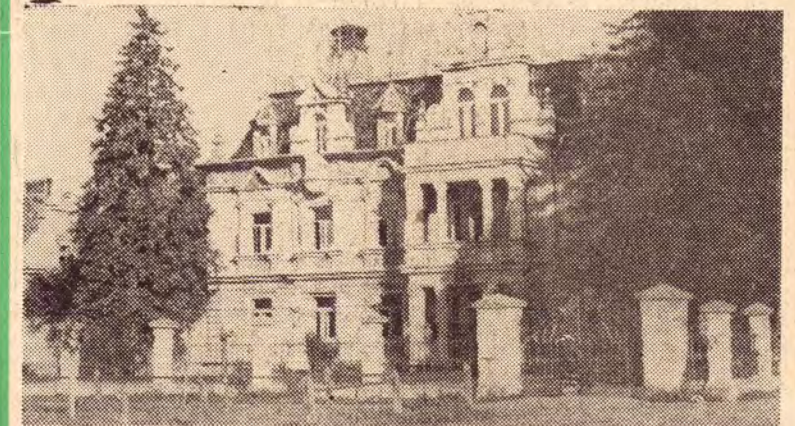
Уваходняя брама на панадворак манастыра базыліянаў. Стыль — бароко.

Стары манастыр базыліянаў у Супраслі (інакш званы палац Хадкевічаў). У сучасны момант будынак гэты ўсё яшчэ адбудоўваецца.

Старае будаўніцтва. Будынак характэрны для даўнейшай карчмы.

Палац. Даўнейшая сядзіба нямецкіх фабрыкантаў Бухгольцаў. ФОТО — А. О.

(Артыкул аб Супраслі чытай стар. 6).

План культурнага абмену з СССР на 1958 год

Ад 27 да 29 лістапада г. г. у Варшаве адбываліся абрады польска-савецкай Камісіі над апрацаваннем плана рэалізацыі дагавору аб культурным супрацоўніцтве на 1958 г.

У плане на 1958 г. устаноўлена весці шырэйшы чым дагэтуль абмен вопытаў з галіны навукі, асветы і мастацтва, наладжваць непасрэдныя кантакты паміж дзеячамі культуры для ўзбагачэння культур абедзвюх краін. 29 лістапада К. Курылюк з боку Польшчы і Н. Міхайлаў з боку СССР падпісалі план культурнага абмену.

Ужо ў другім квартале 1958 г. на Беларусі і Украіне будуць праходзіць «Дні польскай культуры». У гэтым часе будуць гасцяваць там польскія артысты і дзеячы культуры. Вырашана арганізаваць таксама прыгранічныя абмены.

У III квартале паедзе ў СССР «Мазоўша». У Харкаве пабывае Уроцлаўскі Драматычны тэатр. Перад тым яшчэ паедзе на Беларусь хор Стулігроша з Познаня. Паедзе таксама 10—12 асабовая група артыстаў польскай эстрады, якая на працягу месяца часу будзе выступаць з канцэртамі ў СССР, а 45-асабовы цырк пабудзе там цэлы месяц.

З СССР у Польшчу прыедуць: славуты Маскоўскі тэатр сатыры, Лялечны тэатр Абразцова, 25-асабовая група савецкіх цыркоўцаў, якая будзе ўдзельнічаць у праграмах нашых цыркаў, група салістаў балета, вядомая Беларуская Акадэмічная капела пад кіраўніцтвам Г. Р. Шырмы і Ленінградскі сімфанічны аркестр, які ў кастрычніку 1958 года будзе прымаць удзел у фестывалю сучаснай музыкі.

На экранах нашых кіно ўбачым некалькі савецкіх фільмаў, у некаторых гарадах адбудзецца фестываль украінскіх фільмаў, апрача таго да 1959 года будзе апрацаваны сцэнарый да фільма «Ленін у Польшчы».

Польшча пашле ў СССР выстаўкі пад загалоўкам «50 гадоў польскай жывапісі», затое-ж у нас, у Польшчы адбудуцца выстаўкі прац сучасных савецкіх жывапісцаў і скульптараў. У бліжэйшай будучыні будзе ўстаноўлены дакладны тэрмін паездкі дэлегацый ў галіне друку, радыё і тэлевізіі, навуковых работнікаў і культурна - асветных дзеячоў.

Штучнае сэрца ў савецкай медыцыне

Савецкія інжынеры і доктары Інстытута эксперыментальных і хірургічных апаратаў у Маскве сканструявалі апарат «АІК» пры дапамозе якога можна зрабіць аперацыю ўнутранай часткі сэрца. Апарат «АІК» зроблены са шкла і метала заступае чалавеку жывое сэрца падчас аперацыі.

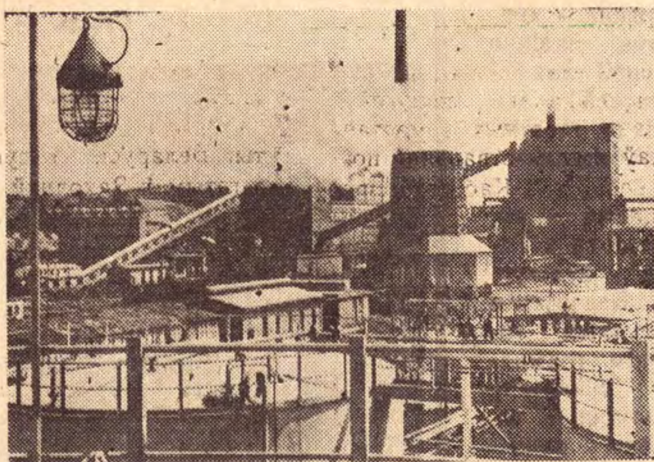
Штучнае сэрца можна кантраляваць пры дапамозе электроннай устаноўкі. Апарат гэты дзейнічае аўтаматычна. Калі трэба — праца штучнага сэрца можа быць рэгуляваная самым доктарам.

Нядаўна апарат «АІК» застасавалі доктары Хірургічнага Інстытута ім. А. Вішнеўскага ў Маскве падчас вельмі складанай аперацыі сэрца. Пацыентам быў 11-гадовы хлапец, які нарадзіўся з парокам сэрца. Аперацыя прайшла ўдачна.

Перадача ураду Польскай Народнай Рэспублікі польскіх архіўных матэрыялаў

Савет Міністраў СССР прыняў рашэнне перадаць ураду Польскай Народнай Рэспублікі дакументальныя матэрыялы з гданьскага і пазнаньскага архіваў, што знаходзяцца на захоўванні ў Дзяржаўных архівах СССР. Гэтыя матэрыялы былі вывезены гітлераўцамі ў Германію ў час другой сусветнай вайны і паступілі ў СССР у якасці трафеяў Савецкай Арміі. Перадаваемыя архіўныя матэрыялы маюць дзяржаўнае значэнне для Польскай Народнай Рэспублікі і прадстаўляюць вялікую каштоўнасць для вывучэння гісторыі Польшчы; сярод іх ёсць, у прыватнасці, матэрыялы па гісторыі культуры і гісторыі развіцця польскіх гарадоў, пачынаючы з XI века.

ЮГАСЛАВІЯ

На здымку: коксахімічнае прадпрыемства «Борiс Кідрiч» у Лукавачах.

ФОТО — ЦАФ

Колькі войска ёсць у Вялікабрытаніі

Паводле даных вялікабрытанскага Міністэрства абароны ў Вялікабрытаніі налічваецца цяпер 673.600 асоб войска. У тым ліку: 71,5 тыс. афіцэраў і 602,100 падафіцэраў, радавых і дапаможнай службы.

У брытанскім марскім флоце служыць 111 тыс. асоб. Наземнае войска налічвае 352,400 людзей, а РАФ — 22,220.

Гутаркі Данілы са Цяпанам

Паслухаў я твае рады, Даніла, і пастанавіў гаспадарыць па-новаму. Да кабылкі прыпрагу навуку — думаю сабе. І пайшоў я ў ГС купляці фаховыя кніжкі. Шукаў прадаўшчык гэтых кніжак, шукаў, у канцы кажа: звернемся, каб прыслалі. А ці ёсць такія кніжкі, ці не, то ён і сам не ведае.

Прыходзіць пісьманосец. Пісьманосец павіненжа ведаць, начытаны — думаю сабе. — Так то і так, — кажу яму, — парадзь, дружа. Парадзіў ён мне выпісаць газету.

— Добра, — кажу яму, — выпішу, ды падбяры мне такую, каб пра новую вёску пісалі.

— О, — кажа ён, — тады і выбіраць ня трэба, падпісвайся на «Нову весь» і справа як у банку.

Падпісаўся. У нядзельку ўжо атрымаў газету. Бачу — сапраўды «Нова весь». Але тут-то і кончылася мая радасць. На вокладцы намалявалі люксусовую лімузіну і каля яе паставілі заграмнічную панюсю. Задзерла панюся ногу і смяецца, як-бы хто ёй у кішэні наклаў. — Каму смех, а мне бяда — думаю сабе.

Угледзеўшы гэты малюнак, Агапка амаль вачэй мне не выдзярла.

— Ты, старое пштыкало, будзеш мне яшчэ свет марочыці! Панюсяў табе захацелася, каб табе барада аблезла! — крычыць на мяне.

— Каб ты, бабо, згарэла, калі мне ў галаве панюсі — кажу ёй. — Давай ляпей пачытаем як жыць па-новаму. Нічога, што на вокладцы такая маляванка, далей будзе пра вёску.

Але пачалі мы гортаць і я анямеў — далей былі таксама панюсі, ано больш фанабэрыстыя. Хоць-бы карову якую намалявалі, або малатарню, ці іншую гаспадарскую рэч. А то ўсё лімузіны і панюсі. Ну, думаю сабе, прапаў, і асцярожна адсоўваюся ад Агапкі.

А яна паглядзела на мяне і кажа:

— Сцяпанку, ці не захварэў ты, мо' кампрэс зрабіць?

— Нічога мне не трэба, Гапанька — кажу ёй, — ано хачу па-новаму жыць.

— Глядзі, — кажа Гапка, — не пачні толькі будаваці «Тарпеду на біле». Яшчэ гаспадарку распрадасі, як той «Спічок», што ў «Ніве» пісалі.

Нічога я жонцы не адказаў, а ўзяўся яшчэ раз за «Нову весь». Няўжо-ж у ёй вясковых спраў не найду. Бачу напісана: «Лекцыя другая». Ага! Усё-ж такі вучаць, як жыць па-новаму. Але, як кажа паэт, шчасце было такое кароткае. Гэта была лекцыя «Ракамбаль».

— Не ракам баль, а ракамдроль. Калі быў у Беластоку ў зяця, давялося пабачыць гэты танец. Круцяцца, як голыя ў крапіве.

Нармальным людзям «ракамдроль» не шкодзіць. Горш, калі ракам драляваць пачынаюць палітыкі, або генералы. Гэткія людзі становяцца тады небяспечнымі для грамадскасці. Вось так маецца справа ў Заходняй Нямеччыне. Бонскія палітыкі і вайскоўцы ўсё ракамдралююць, усё чагосці скачуць, усё не могуць забыць свайго «слаўнага» ракамдрольшчыка — Гітлера.

Каб з гэтага ракамдролю не выйшаў новы карамболь.

Максім Танк — паэт аптымізму

У 1957 годзе спаўняецца дзве ўрачыстыя даты, звязаныя з жыццём і творчасцю Максіма Танка. Да гэтых дат належыць 45 гадавіна з дня нараджэння паэта і 25 гадавіна публікацыі першага яго верша, які паявіўся на старонках газеты «На пераломе» у 1932 годзе.

Варта памятаць, што перыяд трыццатых гадоў характарызуецца ўсебаковай складанасцю. У тым часе ў Польшчы нарастала фаля фашызацыі краіны, санацыя жорстка душыла і распраўлялася з кожным праявам свабоднай думкі. Трэба сказаць, што цяжкасці выступілі і ў СССР. Людзям тыпу Берыі ўдавалася часамі кінуць паклёп на людзей адданых справе сацыялізма, на шчырых камуністаў. У Польшчы беларускія старонніці буржуазіі, ярыя нацыяналісты, клерыкальныя элементы і іншыя супольна з польскай буржуазіяй выкарыстоўвалі праявы законапарушальніцтва ў СССР і сваей подлай прапагандай труці і аплёўвалі першую краіну сацыялізма, адмаўляючы савецкім народам якіх-небудзь станоўчых дасягненняў. Усё гэта спрыяла хістанню аддзельных людзей, а нават цэлых дэмакратычных груповак. У такіх умовах толькі людзі, якія мелі надзвычайную рэвалюцыйную стойкасць і якія захавалі яснасць мэты і перспектыву барацьбы, маглі ўтрымаць духовую роўнавагу і застацца вернымі сваім ідэалам.

Менавіта да такіх прадстаўнікоў беларускай рэвалюцыйнай інтэлігенцыі прыналежаў Максім Танк.

Умовы, у якіх прыйшлося Танку развіваць сваю дзейнасць і творчасць, былі вельмі цяжкія. Санацыйныя ўлады паслядоўна ліквідавалі беларускі рэвалюцыйны друк, выдавецтва і прэсу. Цэнзура з дня на дзень завастрала пільнасць і дакладна сачыла за кожным друкаваным словам. Танк пісаў:

«Перагледзяць, памацаюць слова,
І панюхаюць можа раз пяць.
За працяжнік, за пункт каляровы,
Канфіскаты наложаць пячаць».

Такія абставіны прымушалі паэта да выкарыстання кожнай трыбуны беларускага слова. Трэба сказаць, што Танк рабіў гэта вельмі ўмела. Змяшчаў ён свае творы ў такіх часопісах, як «Калоссе», «Шлях моладзі» і інш. Ідэйная накіраванасць гэтых часопісаў у многім абмяжоўвала рэвалюцыйны размах яго твораў, аднак кампраміс, на які вымушаны быў ісці паэт, ніколі не прыводзіў яго да прымірэнства, ці ідэйнай капітуляцыі. Часта творы Танка выходзілі з закрапкаванымі цэнзурай радкамі, але і так змест іх біў праўдай, прамаўляў шчырасцю, захапляў аптымізмам і рэвалюцыйным размахам.

Паэт да самага верасня 1939 года пісаў творы перапоўненыя гарачай верай у прыход вызвалення. У чэрвені 1939 года напісаў Танк перапоўнены жыватворчай аптымістычнай сілай верш «Чакаем Сонца».

«Павук жалезны пераплёў акно,
А мы гімн сонцу пішам на граніце.
І кожны раз, як загрыміць звяно,
Па камню пробягаюць бліскавіцы».

У паводцы парозненых беларускіх груповак, сярод ідэйнага маразма і хаоса — М. Танк — звязаны, як ведама, з ідэалогіяй самай паслядоўнай і аптымістычнай партыі, якой была партыя камуністаў, сумеў выбраць самую ясную і справядлівую дарогу. Рашуча адкідаючы ідэалогію прымірэнства і капітуляцыі паэт смела ўступіў на шлях бунтарства і рэвалюцыі. Па гэтай-жа дарозе раіў Танк ісці ўсім тым, якія хісталіся, якія пападалі ў стан нерашучасці. Танк заўсёды адабраў паэзію звязаную з патрэбамі і інтарэсамі народа, паэзію барацьбы. Па думцы паэта кожная з'ява з жыцця працоўных дастойная паэтызацыі, дастойна пачотнага мейсца ў літаратуры.

Вядомая беларуская паэтка Арсеньева, якая амаль ніколі не закранала грамадскіх пытанняў, у вершы «Маладым паэтам» пісала:

«Я як жоўтая восень стаю над жыццём.
І гляджу на яго, хоць наўкола змаганне.
Мае вершы — над сонным балотам трысцё,
Мгла сівая асенняга рання».

Максім Танк у вершы «Нашы дарогі», напісаным месяц пазней ад успомненага верша Арсеньевай і прысвечанага ёй-жа, пісаў:

«Нашы дарогі расходзяцца даўна пад зорамі.
На адной чуеш крок, на другой шум трысця.
Не спаткаліся тут між палёў, між разорамі,
Не сустрэцца ім на пяшчаным парозе жыцця.

і далей:

«Нашу песню няраз грызлі голад з сухотамі,
Не было нават ранаў калі загаіць:
Становіліся, ведай, на грудзі падкутымі ботамі
І чужынец - гандляр, а найгорш гэта юды свае».

(Працяг на стар. 3)

Сустрэча з Брылям

12 лістапада г. г. у Варшаўскім універсітэце адбылася сустрэча членаў дэлегацыі ВОКС, якая гасцявала ў Польшчы з выпадку святкавання 40-ой гадавіны Кастрычніка, са студэнтамі рускай, украінскай і беларускай філалогіяў. З асабістых размоў з членамі дэлегацыі вынікала, што за выняткам Я Брыля і Л. Навічэнкі дэлегаты недастаткова ведаюць аб нацыянальных меншасцях пражываючых у Польшчы.

Шкада, што арганізатары экскурсіі для савецкіх культурных дэлегацыяў па нашай краіне не прадбачылі ў сваім плане сустрэчы з нацыянальнымі меншасцямі ў іх асяроддзі. Тады члены дэлегацыі былі-б шырэй паінфармаваны аб тым, што напрыклад, беларускае насельніцтва ў Польшчы не з'яўляецца прыпадковым, што яно жыве тут з дзеда-прадзеда.

Карыстаючыся вольнымі хвілінамі паміж сустрэчамі ўдалося мне пагутарыць з Я. Брылям. Ад Я. Брыля я шырэй даведаўся, што ён у трагічныя дні верасня 1939 года, як жаўнер II батальёна марскіх стралкоў войска польскага бараніў Гдыню ад гітлераўскага нашэсця.

Памяці абаронцаў Гдыні Я. Брыль прысвяціў зборнічак апавяданняў пад загалоўкам «Мае найлепшыя сябры».

Аб сабе Я. Брыль гаворыць неахвотна. Даведаўся я толькі, што працуе ён цяпер над новымі апавяданнямі, а таксама сістэматычна займаецца перакладамі з польскай мастацкай літаратуры на беларускую мову. У гэтым годзе пераклаў ён казку М. Канапніцкай «Аб красналюдках і сіротцы Марысі». Працуе ён таксама над перакладам аповесці Л. Кручкоўскага «Паве пюра».

Наша размова нажаль хутка скончылася. На Я. Брыля чакала машына і наступная сустрэча. Сціскаючы мне на развітанне руку Я. Брыль прасіў перадаць чытачам «Нівы» сардэчныя прывітанні і пажаданні найбольшых поспехаў у справе пабудовы соцыялізма разам з брацкім польскім народам і з усімі народамі соцыялістычнага лагера.

ВІКТАР ШВЕД

Нядаўна мы пісалі аб пабыўцы на Беласточчыне Ул. Дзегцярова — героя кніжкі Ігара Неверлі «Хлапец з сальскіх стэпаў».

На здымку: лекарскія прылады і дакументы Дзегцярова, якія 15 год перахоўваў Тамаш Срэдніцкі з вёскі Кастры-Літва (Высокамазавецкі павет).

Фото — І. Рыбінскі

Дэкада беларускай музыкі

30 лістапада ў Мінску адкрылася дэкада беларускай музыкі, прысвечаная 40-годдзю Вялікай Кастрычніцкай соцыялістычнай рэволюцыі. Оперны жанр у дні дэкады прадстаўлен чатырмя спектаклямі: «Надзежда Дурава», А. Багатырова, «Дзяўчына з Палесся» і «Міхась Падгорны» Я. Цікоцкага і «Марынка» Р. Пуксты.

У праграмах трох канцэртаў выступяць вядучыя беларускія музычныя калектывы: Дзяржаўны народны аркестр, Народны хор і Акадэмічная харавая капела БССР.

Камернай музыцы беларускіх кампазітараў прысвячаецца адзін канцэрт.

7 снежня ў 18 гадзін слухайце адзін з чарговых канцэртаў дэкады.

Максім Танк — паэт аптымізму

(Працяг са стар. 2)

Няма ніякіх сумненняў, што танкаўскае разуменне задач і сутнасці творчасці адказвалі ўсім вымогам і прынцыпам праўдзівага гуманістычна-рэволюцыйнага мастацтва.

Паэт ведаў, што паводзіны пашырэння рэволюцыйных ідэй будуць запэўнены толькі тады, калі ідэалогія барацьбы будзе прышчэплена шырокім кругам беларускай моладзі. У вершы «Моладзі», які сваім бунтарскім настроем пераклікаецца з творчасцю Маякоўскага, пісаў:

«Цемру маланак парві!
Горда галовы падняць!
Звоніць хай моладасць у нашай крыві
Гімнам новага дня!
Узвіся горды наш сцяг!
Песняў хай пеніцца медзь!
У сінюю даль жыцця
Будзе ісці і пець».

У творчасці Танка прагрэсіўная ідэалогія не заўсёды знаходзіць непасрэднае выяўленне. Многія яго творы знешнія не бяруць за аснову акрэсленай палітычнай ці грамадскай думкі, аднак часта некалькі апошніх строк, ці паэтычная іншасказальнасць, вельмі трапна выражаюць ідэалогію паэта. Для дасягнення замеранай цэлі паэт даволі часта карыстаўся нерэальнымі, фантастычнымі з'явамі і акрэсленнямі, якія аднак не перашкаджалі ў стварэнні паэтычных вобразаў, характарызуючыхся ўсебаковым унушэннем і пераканаўчасцю. Спалучэнне рацыянальных і ірацыянальных элементаў прыводзіла ў канцы да пажаданых рэзультатаў, да поўнага выяўлення замеранай думкі, ці ідэі.

Для прыкладу варта прывесці некалькі строк з верша «Вясной»

«Плоткай іграючай быстры мой човен
Выплыў мінаючы звісшыя дрэвы.
І ў поўнаводны, успенены Нёман
Разам з другімі закінуў я невад.
Нехта русалку злавіў маладую,
Нехта хваліўся на вёсцы бурштынам.
Выцягнуў сетку цяжкую і чую: —
Песня звініць, заблытаўшыся ў ціне.
Выйшаў на бераг — усе акружылі
І пра палоў мой шчаслівы пытаюць.
Дайна відаць рыбакі не лавілі
Песень вясняных з рэк нашага краю»

З усёй складанасці і разнавіднасці чалавечага жыцця, з мноства абставін і сітуацый, Танк выбірае і паказвае самыя характэрныя і тыповыя з'явы. Пры гэтым карыстаўся шырокай сэлекцыяй і адборам слова. Аднак лаканізм поўных і мастацкіх сродкаў ні перашкаджаў яму ў стварэнні поўных сакавітых паэтычных вобразаў. Каб гэта зразумець, варта прыглядзецца да танкаўскай сцэны вясковай забавы.

«Чарадзеям сёння музыкант:
Быццам сонца выпіўшы смяецца,
На цымбалы спусціцца рука
І заменіць струны ў белы вецер.
І шуміць той вецер каля ног
Усё вышэй мяцелючы спадніцы,
Аж пакуль падлога і парог
Звонкім полымям не загарыцца».

Аптымізм творчасці Танка поўны і ўсебаковы. Гэты настрой выяўляецца не толькі ў тых творах, якія тэматычна ці ідэйна звязаны з пытаннямі жыцця і барацьбы народа, але і ў тых, якія выражаюць адносіны паэта да з'яў прыроды. Шчырае, амаль дзіцячае ўспрыйманне навакольнай прыроды прамаўляе да чытача магутнай сілай прастаты і непасрэднасці вобраза.

«Але мяне хвалюе радасць,
вясна бяроз,
што вецер нівам, палісадам
з сабой прынёс,
што залацісты сонца кужаль
прадуць смыкі...
І сыплецца з кропляў у лужы
густы блакіт».

Творчасць Максіма Танка шчодра адлюстроўвае бязлікае багацце народнага жыцця і быту прыроды. Паэт па-мастацку валодае вобразнымі сродкамі, пры дапамозе якіх перадае чытачу свае ўражанні, пачуцці, настроі і ідэі. Кожны з яго твораў з'яўляецца новай, непаўтаральнай з'явай мастацтва. Танк безупынна ідзе наперад, дастаўляючы чытачам хвалюючай узрушанасці і перажыванняў.

Разумеецца само сабой, што беспрасветнае жыццё зняволенага польскай буржуазіяй беларускага народа адбівалася сумнымі рэфлексіямі ў некаторых творах паэта. Аднак настрой смутку ў яго творчасці не пераходзіў у песімізм, бязвыхаднасць, ці безнадзейнасць. Паэзія Танка заўсёды гучэла магутным гімнам веры, надзеі і аптымізму.

Максім Танк, непрымірымы праціўнік польскай буржуазіі і памешчыкаў, заўсёды быў вялікім прыяцелям польскага народа.

Паэт напісаў рад твораў прысвечаных брацкай барацьбе народаў за вызваленне, апяваў і апявае вялікіх прадстаўнікоў польскай культуры.

Менавіта таму беларуская грамадскасць з вялікім задавальненнем прывітала вестку аб прызнанні Максіму Танку пачотнай узнагароды ТППР.

А. БАРШЧЭЎСКІ

Беларускія буржуазныя партыі ў перыяд санацыі

2. Палітычнае жыццё да часоў ліквідацыі Б. С. Р. Грамады

Пасля перамогі Вялікай Кастрычніцкай Рэволюцыі завострываецца барацьба паміж рознымі палітычнымі напрамкамі існуючымі ў партыі. У канцы 1919 года выдзяляюцца з партыі найбольш радыкальныя кансеквентна соцыялістычныя элементы з Жылуновічам (Цішка Гартны) і Чарвяковым на чале, якія ўвайшлі ў Беларускую Комуністычную партыю і ўзялі ініцыятыву ў будове Беларускай Соцыялістычнай Савецкай Рэспублікі.

Працэс дыферэнцыяцыі ў БСРГ даводзіць да яе ліквідацыі ў 1918 г. На яе месца паўстаюць: Партыя Беларускіх Соцыялістаў Рэволюцыянераў (Ластоўскі), Беларуская Соцыял-Дэмакратычная партыя (Лёсік, Тарашкевіч, Смоліч, Рак Міхайлоўскі, Луцкевіч) і Партыя Беларускіх Соцыялістаў Федэралістаў.

Пасля ўтварэння Беларускай Соцыялістычнай Рэспублікі (1 студзеня 1919 г.) Беларускія соцыялісты рэволюцыянеры на канферэнцыі ў Мінску пастанавілі ліквідаваць сваю партыю і прылучыцца да Комуністычнай Партыі Беларусі. У сувязі з гэтым у Заходняй Беларусі акружная канферэнцыя эсэраў лічачы, што пастанова ў Мінску адпавядае патрэбам сучаснага моманту і дзеля стварэння адзінага пролетарскага фронта, ліквідавалася і ўвайшла ў склад Комуністычнай Партыі Заходняй Беларусі. Толькі нешматлікія адзінкі, каторыя ў сапраўднасці не мелі нічога супольнага ані з соцыялізмам ані з рэволюцыяй адыйшлі з партыі і пробавалі без поспеху весці самастойную работу. Як жменька інтэлігенцыі не праяўляючай актыўнасці і не маючай ніякіх уплываў у грамадзянстве ані перспектыў у будучыні — яны фармальна існавалі да 1939 года.

Партыя Беларускіх Соцыялістаў Фэдэралістаў не апрацавала сваёй праграмы, не праявіла ніякай актыўнасці і паступова знікла з беларускага жыцця.

Беларускія соцыял-дэмакраты складалі лічную і ўплывовую партыю, аднак шырэйшай дзейнасці яны не разгарнулі і агранічыліся амаль што не выключна да асветна-культурнай працы. Канчаткова яны ўліліся ў Беларускую Сялянска-Работніцкую Грамаду.

Бел. Сял. Раб. Грамада званая коратка Грамадой становіць асобы раздзел гісторыі Заходняй Беларусі. Гэты магутны народны рух выявіў, якія неспажытыя сілы і энергія дрэмлюць сярод беларускага народу. Перыяд Грамады заслугоўвае дакладнага апрацавання і чакае на свайго гісторыка. Гэты перыяд з'яўляецца кульмінацыйным пунктам барацьбы за нацыянальнае і соцыяльнае вызваленне беларускага народу, стогнучага пад ярмом польскіх паноў.

Ліквідацыя Грамады праз фашысцкую санацыйную ўладу была пачаткам генеральнага наступлення на ўсё, што беларускае. У грэбаванні сваей-жа законнасцю, у стасаванні гвалтаў і тэрору ў адносінах да беларусаў, санацыйныя ўлады пасунуліся далей чым царскія ўлады ў перыяд сталыпінскай рэакцыі.

В. С.

(Працяг будзе)

РОДНАЕ

Украінскай моладзі, каторая арганізавала сяброўскі вечар дн. 23.XI.1957 г. у Кашаліне.

У дружную сяброўскую сям'ю
Як роднага мяне Вы прынімалі.
І шчыра за бацькоўшчыну маю
Віно па чарцы разам выпівалі.

А потым песні, песні без канца —
Чароўныя, блізкія, неўгамонныя,
Якіх трывожная, балючая краса
Была зямлі і небу толькі роўная.

У іх задуму вербаў бачыў я,
То зноў Венеру — зорку адзінокую.
А потым сад і посвіст салаўя,
І пад акном красуню яснавокую.

Бачыў, як ноч над Шчарай залягла
І аганькі ў вёсцы загараліся.
І як дзяўчына на спатканне йшла,
Як яе грудзі шчасцем хваляваліся.

Бачыў прыгожасць родных гарадоў,
Палацаў, што людзям цяпер будуюцца;
То зноў хатынкі, што ў вянках садоў,
Над берагам Дняпра красуюцца.

Такіх сустрэч, такіх сяброў
Ніколі у жыцці не забываецца.
Бо колькі не прайшло-б гадоў,
А роднае у сэрцы адзываецца.

ЗІНІН

РАДЫ РАБОЧЫХ
сапраўдны гаспадар фабрыкі

Сумна робіцца, калі бачым, як падае спілаванае дрэва. Гракне аж зямля застогне і тады здаецца, што прападае нешта жывое, вясёлае.

Але дрэва патрэбнае нам у шматлікіх галінах нашага гаспадарчага жыцця. Не заўсёды заступім яго іншымі сыравінамі. І дзеля таго, першым крокам новаарганізаванай рады рабочых пры Драўляным прадпрыемстве лясной прамысловасці ў Гайнаўцы, было мабілізаванне ўсіх сіл у напрамку ашчаднасці кожнага найменшага кавалка дрэва. Дзеля таго арганізавана далатковую вытворчасць.

Дагэтуль мільёны кубічных метраў дрэва, непрыгоднага ў прадукцыі ішло, па-просту, на апал. Цяпер з гэтага дрэва вырабляецца каштоўная, вельмі патрэбныя «фрызы» г. зн. паркет на падлогу, якога ўсё яшчэ нехапае будаўніцтву. Ал першага лістапада ідзе прадукцыя на дзве змены. Збыт ужо запоўнены. Адна толькі Кітайская амбасада ў Варшаве заказала 5.000 м³ паркету на суму 800.000 зл. Чысты даход — 500.000 зл.

Больш атракцыйнай пазіцыяй убочнай вытворчасці з'яўляюцца чаранкі ад шчотак. Выраблююцца яны з папсаваных, засінелых і паламаных перакладак (перакладкі, якімі пераложаны дошкі на складзе), і іншых адпадкаў драўніны. Цяпер з гэтага дрэва пры помачы спецыяльнай прылады прыдуманага слёсарам Лісоўскім можна зрабіць 1.100 штук чаранкоў у дзень — па 3—4 зл штука. Як бачым і за гэта можна атрымаць мільёны.

З бракоўных паламаных клёпак робяць малыя бочачкі і цэбэркі. Ні адзін, нават найменшы, кусочак дрэва там не змарнуецца. Гэтыя адпадкі павінны прынесці 100 — 120.000 зл. у год. Самыя малыя кавалкі дрэва выкарыстоўваецца да вырабу шчотак. З аднаго боку забяспечвае гэта матэрыялам і працай кааператыў інвалідаў (невідомых), які ў гэтым годзе не атрымаў прыдзелу дрэва з Міністэрства лясніцтва, з другога боку за вагон гэтых дошачак фабрыка атрымоўвае 50.000 зл і эканоміць доўгую тарціцу. Усё гэта рэальныя прыклады. За 5 месяцаў зыск дадатковай вытворчасці павялічыўся да 855.465 зл.

Рада рабочых занялася таксама ліквідацыяй непатрэбных адміністрацыйных работнікаў. Электроманцёры дайшлі да вываду, што за 5 мінут перад заканчэннем работы можна самым прыбраць майстэрню. Ліквідавалі этат прыбіральшчыцы і заашчадзілі 30.000 зл. у год.

Камасацыя штатаў абсалютна не прынесла шкоды вытворчасці. Работнікі заашчадзілі не менш, ні больш, як 150.000 зл.

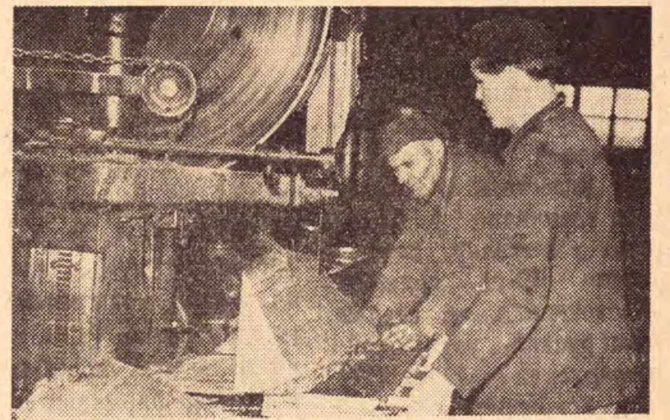
За ўсе гэтыя ашчаднасці сарганізавана фабрычную сталовую, дзе за 5 зл. можна з'есці смачны і пажыўны абед. Рада рабочых думае развіваць індывідуальнае памяшкальнае будаўніцтва. Запэўніла работнікам 13-тую месячную зарплату, і г. д. і г. д.

Прыемна пісаць аб тым, што работнікі з усіх сіл стараюцца як найлепш працаваць.

Да таго яны стараюцца, каб з іх працы не карысталі гультаі, п'яніцы і абібокі. Спецыяльны рэгулямін выключае з удзелу да 13 месячнай зарплаты ўсіх тых, якія не прыходзяць на працу, упіваюцца і г. д. Смела можна сказаць, што рада рабочых драўлянага прадпрыемства ў Гайнаўцы здала экзамен з сваёй працы.

Ці яна выключае і заменьвае дырэктара? — Не! Яна стала яго вялікім дапаможнікам і трансмісіяй між работнікамі, якія сталі сапраўднымі гаспадарамі сваёй фабрыкі і ад якіх можна многа чаго павучыцца.

І. РЫБІНСКІ

Дрэва, якое раней ішло на апал, пілуецца на паркетныя «фрызы».

З перакладак вырабляюцца чаранкі да шчотак.

Невыкарыстаная святліца

У 1956 годзе жыхары Баратынца - Рускага ў Семятыцкім павеце, грамадскім працоўным абавязацельствам пабудавалі прыгожую вясковую святліцу. Пабудова гэтага дома каштавала іх каля 200 тысяч злоты, шмат таксама ў гэты дом улажыла грошай і дзяржава. Хто толькі пабывае ў Баратынцы Рускім, кожны гаворыць, што тут вельмі прыгожая святліца.

Аднак, што з яе прыгожасці, калі яна стаіць амаль зусім не выкарыстаная. Калі-некалі тут адбываюцца ў нядзелю забавы, аб якіх нажаль не можна сказаць, што яны вельмі культурныя. Моладзь на гэтых забавах п'е гарэлку і неаднойчы б'ецца і хуліганіць.

Няма каму арганізаваць тут сапраўднага культурнага жыцця, няма каму кіраваць моладдзю. Кіраўніком святліцы ёсць тут Кастусь Мудэль. Нажаль ён не мае ніякай адукацыі ў галіне арганізацыі і кіравання культурным жыццём у святліцы. Таму нічога дзіўнага, што ён амаль і нічога не робіць у гэтым напрамку. А ўсё-ж такі за сваю працу атрымоўвае 580 злоты ў месяц.

На 1958 год з бюджэта ГРН у Баратынцы - Рускім на культуру прызначана звыш 22 тысяч злоты. Мне выдаецца, што гэтыя грошы даюць магчымасць каб кіраўніка святліцы выслаць на нейкую адукацыю, каб ён хаця пазнаёміўся з формамі і арганізацыяй культурнага жыцця ў вёсцы.

Ня можна-ж далей дапускаць да таго каб такая святліца стаяла бяздзейна.

У іншых вёсках моладзь пры зусім прымітыўных умовах робіць шмат больш у галіне культурнага жыцця.

(вб)

Мяса трэба кантраляваць

Ёсць яшчэ шмат гаспадароў, якія лічаць непатрэбным кантраляванне мяса.

Так думаў Цімафей Секан з Дубіч Асочных (Гайнаўскі павет). Калі забіў свінню — не павёз у бойню кантраляваць мяса. Пачаставаў звычаем адных, другіх суседзяў і вось некалькі асоб захварэла, а яго сястра памерла.

Як бачым, мяса трэба кантраляваць. Р.

Ці ведаеце, што...

...ад 1947 года ў Польшчы сабрана 850 тысяч тон макулатуры. Каб вырабіць столькі паперы патрэбна было-б высекчы 65 тысяч гэктараў лесу.

...толькі ў гэтым годзе Польшча закупіла заграніцай 30 тысяч фэсметраў папяровай драўніны — так званай — папяроўкі. За фэсметар папяроўкі трэба было заплаціць па 14 долараў.

Прытым варта ведаць, што за 1 тону вугалю заграніца плаціць ад 22 да 24 долараў.

У пералічэнні выходзіць, што адна тона макулатуры заступае 3 фэсметры папяроўкі, што каштуе разам 42 долары.

Паляўнічыя спяць

Ужо пачалася зіма і ваўкі прыходзяць аж у вёску.

Нядаўна ў Старым Ляўкове вырылі яны яму пад падвалінай у хляве грам. Казлоўскага і выцягнулі 80-кілаграмавага вяпрука.

Паляўнічыя павінны арганізаваць паляванні, тым больш, што за аднаго забітага ваўка плаціцца 1.000 зл. Р.

АЛЯКСАНДАР ОМІЛЬЯНОВІЧ

(Партызанская хроніка) (13)

Косця падпільнаваў момант, калі ішла яна на рынак і нібы выпадкова спаткаўся з ёю. Пасля бурклівых слоў аб пагодзе, харчах і г. д. — Косця асцярожна пераверў размову аб манатоннасці жыцця ў Бельску. Пачаў наракаць, што нават не мае з кім пагуляць у шахматы і сам часта вечарамі гуляе адзін. Пачуўшы гэта яна радасна заявіла Косці, што мае яму выдатнага партнёра Вінтэра, які ахвотна загуляў-бы з кімсь. Косця прыдаўшыся вельмі ўзрадаваным пачаў сумнявацца, ці пан Вінтэр захоча з ім гуляць у шахматы.

Яна абяцала Косці пагаварыць з гестапаўцам і на другі дзень паведаміць яго — дзе і калі будуць маглі зыйсціся. Пры развітанні Косця далікатна і як-бы з жалем яшчэ раз вельмі прасіў яе, каб дапамагла знайсці яму партнёра, бо надакучыла яму гэтая манатоннасць жыцця.

Валодзя быў рады, усё ішло так як патрэбна. Справа зводзілась толькі да ўмелага падыходу і завярбоўкі Вінтэра на агента. Абмеркаваўшы з Косцяй усе падрабязнасці, Валодзя выехаў у Шашылы дамовіўшыся праз некалькі дзён прыбыць у Бельск разам з Васькай.

Пры сустрэчы, каханка гестапаўца паведаміла для Косці, што Вінтэр вельмі ахвотна загуляе з ім у шахматы. Прасіў яе, каб сустрэцца з Косцяй яшчэ ў гэты-ж вечар. Дамовіліся, што Косця ў 6 гадзін вечара будзе чакаць іх.

Калі прышлі, Косця вельмі «сардэчна» прывітаўся з гестапаўцам і пасля некалькіх стэрэатыпных слоў нецярпліва расселіся за сталом. І адзін і другі гулялі някепска. Праз некалькі гадзін у пакоі было чуваць толькі стукат перастаўляных фігур. У горла ўядаўся дым ад папяросаў.

Гулялі амаль да раніцы. Косця не мог нахваліцца, што нарэшце знайшоў годнага сябе партнёра ад якога можа многа навучыцца. Радасць Вінтэра была вялікая.

На вечар дамовіліся зноў спаткацца. Гэтым разам Косця падрыхтаваў добрай гарэлкі і закуску, напарыў моцнай кавы, купіў найлепшых папяросаў і цыгараў. Вінтэр быў прыемна здзіўлены так багата застаўленым сталом на рагу якога стаяла таксама харошая фарніраваная шахматная дошка. Такога сябра ён шукаў ужо даўно. Зрабілі па «чарапочку», закусілі, згулялі дзве партыі, і зноў вярнуліся да чарак. Гарэлка развязала гестапаўцу язык. Расказаў ён шэраг падрабязнасцей аб сабе — што паходзіць з усходу; што яго жонка і дочкі вывезены ў Совецкі Саюз і г. д. Аб службовых справах аднак нічога не ўспамінаў. Косця за асцярожнасці многа не распытваў.

Праз некалькі дзён прыехаў Валодзя і Васька. Памаленьку трэба было пачаць дзейнічаць. Якраз у гэты вечар Вінтэр меў зайсці да Косці на чарговую шахматную гульню. Валодзя пастанавіў правесці свой намер і завербаваць гестапаўца на свайго агента, альбо завезці яго жыўцом у зямлянку пад Шашылы. На ўсякі выпадак падрыхтавалі моцны мяшок, доўгі шнурок і шмату, каб заткнуць яму горла. Адзін з сувязных, што жыў край Бельска, праз усю ноч павінен быў трымаць напагатове запрэжаныя сані.

Набліжалася ўжо 6-тая гадзіна, калі нехта пастукаў у дзверы. Косця адчыніў. У дзвярах стаяў элегантна апрануты ў цывільнае адзенне пан Вінтэр. Косця пазнаёміў яго з сваімі гасцьмі — Вальдэмарам Вроньскім і Андрэям Лісіньскім. Вінтэр прывітаўся з Валодзькай і Васькай, і неўзабаве прыступілі з Косцяй да чарговай партыі.

Валодзька і Васька схіліліся над сталом нібы ўважліва гледзячы на гульню, а перадусім глядзелі на кішэні гестапаўца, у якіх мог быць пісталет. Пасля двух партыяў Валодзька штурхнуў у нагу Косцю, быў гэта знак, што трэба пачаць дзейнічаць. Косця «недастойна» праіграўшы запрапанаваў Вінтэру крыху адпачыць.

Валодзя зарадзіўшы ў кішэні пісталет, перахіліўся над сталом да Вінтэра.

— Пане Вінтэр, — пачаў ён гледзячы проста ў вочы гітлераўца, — хочам сказаць вам, хто мы на самай справе. Пан мае перад сабой партызанаў.

Вінтэр збялеў як сцяна, схапіўся з месца. У руках Валодзі і Ваські заблішчэлі пісталеты.

— Толькі спакойна! — зашаптаў Валодзя. Сядзьце, пакладзіце на стол рукі — не здумайце тут зрабіць якоесь глупства, бо гэта можа скончыцца вельмі непрыемна. Ці не так?

Васька набліжыўся да гітлераўца і выцягнуў яму з кішэні пісталет «Вальтэр». Вінтэр бяссільна апусціўся на крэсла, выняў хустачку абціраючы спацелы лоб і твар. — Чаго вы, панове, ад мяне хочаце? — вымавіў дрыжачымі губамі.

З настаўніцкай нівы

Дарагая рэдакцыя!

Я ўжо пяць месяцаў выпісваю «Ніву» і ў гэтым сваім першым да Цябе лісце хачу напісаць як да гэтага дайшло. У мінулым годзе я, як настаўніца, працавала ў вёсцы Коматаўцы разам з Алёнкай Дарашкевіч — настаўніцай беларускай мовы. І тады, ад яе, я ўпершыню пачула беларускую мову.

Вельмі здзівілі мяне некаторыя словы як «чарга», «прыгожая» і г. д. Стала прасіць Алёнку, каб растлумачыла мне іх. Алёна вельмі ахвотна згадзілася. Потым, у доўгія, зімовыя вечары чытала мне творы беларускіх пісьменнікаў, беларускія часопісы, а пераважна «Ніву». Часта к майму задавальненню размаўляла са мною па-беларуску, а калі чаго я і не разумела, — дык яна мне растлумачвала. Алёна захапіла мяне беларускімі песнямі, якія сама спявала і якіх вучыла дзяцей у школьным хоры. З гэтай пары я стала цікавіцца беларускай мовай, я палюбіла гэтую мову.

— Ну, думаю — пасправую сама чытаць. Штопраўда нялёгка прыходзілася, але, як кажуць, што цяжка прыходзіць — тое лепш цэніцца.

І так, пачынаючы з загалоўкаў (пачаткова я толькі іх магла чытаць), стала чытаць кароткія нататкі, пераважна апошнюю старонку «Нівы». Часта, бывала, доўга сядзела над адным артыкулам, а прачытаўшы шмат чаго не разумела. Тады ізноў прыходзілася звяртацца да Алёнкі, а тая цярпліва і дакладна растлумачвала ўсё. Пасля некаторага часу зрабіла я вялікі крок наперад у сваёй самаадукацыі. Калі прыйшоў канец навучальнага года — тады пастанавіла сама сабе выпісаць «Ніву». Цяпер «Ніва» — гэта самы любімы мой часопіс. З вялікай цікавасцю чытаю яе і не апошнюю старонку, як раней, а проста сістэматычна кожную старонку. Мала каторыя словы мне незразумелыя і чытаю, як на самавука, добра. Больш цікавыя матэрыялы чытаю не толькі сама сабе, але і сяброўцы сваёй. Ды як-жа не быць удзячнай Алёнцы за гэта.

Дарагая рэдакцыя! Хачу, каб Алёнка ведала, што я ёй вельмі ўдзячна за гэта і што яе добрыя ўчынкі і старанні не прапалі марна. Алёнка ёсць прыкладам для іншых настаўнікаў беларускай мовы. На прыкладзе Алёнкі яны павінны зразумець, як трэба цаніць і распаўсюджваць сваю родную мову ў асяроддзі. Насельніцтва Коматаўцаў, а асабліва дзеці, павінны ганарыцца і даражыць гэтай настаўніцай.

Алёна Дарашкевіч мае сапраўды педагагічны падыход да чалавека.

Я са свайго боку шчыра і сардэчна дзякую Алёнцы, бо толькі дзякуючы ёй чытаю сёння «Ніву».

Верная сяброўка
Генка
в. Навасады,

Міністэрства асветы

Некаторыя загадчыкі школ і павятовыя аддзелы асветы адвольна, па-свойму інтэрпрэтуюць пастанову адносна навучання беларускай мовы, як прадмета ў школах з польскай мовай навучання.

Міністэрства асветы выясняе:

Міністэрства асветы згодна з літам № СО4—2164/57 з 31 мая 1957 года выясняе: — «Навучанне беларускай мовы ўведзенай у гэтым годзе ў пачатковых школах, агульнаадукацыйных і педагагічных ліцэях з польскай мовай навучання, трэба адносіцца сур'ёзна і ставіць яе, як абавязковы прадмет для беларускай моладзі.

Няма патрэбы адклікацца да меркавання бацькоў аб навучанні беларускай мовы на будучыню, але неабходна трэба зрабіць усё, што магчыма, каб беларуская моладзь рэгулярна прыходзіла на ўрокі беларускай мовы...

Загадчык Аддзела
(—) Ст. Маўэрсберг.

Яшчэ ёсць буквары

Прадпрыемства «Рух» у Беластоку паведаміла нас, што на складзе ёсць яшчэ 80 буквароў і шмат іншых беларускіх падручнікаў.

Настаўнікі школ, дзе адчуваецца недахоп беларускіх падручнікаў могуць прысылаць заказы па адрасу: PUPiK „Ruch” w Białymstoku, ul. Lipowa.

Да 150-годдзя з дня нараджэння В. Дуніна-Марцінкевіча

У снежні гэтага года грамадскасць Беларусі будзе адзначаць 150-годдзе з дня нараджэння пісьменніка - рэаліста, класіка нашай літаратуры, аднаго з пачынальнікаў беларускай драматургіі і нацыянальнага тэатра — В. І. Дуніна - Марцінкевіча.

Нядаўна адбылося пасяджэнне камісіі Саюза пісьменнікаў БССР у складзе В. Вольскага, А. Есакова (старшыня) М. Ларчанкі, С. Майхровіча і Ю. Пшыркова, якая распрацавала мерапрыемствы, звязаныя з юбілеем.

У сталіцы рэспублікі будзе праведзены агульнагарадскі літаратурны вечар. З дакладам аб жыцці і творчасці В. І. Дуніна - Марцінкевіча выступіць літаратуразнаўца С. Майхровіч. У мастацкай частцы — чытанне вершаў паэта і пастаноўка камедыі «Пінская шляхта». Літаратурныя вечары таксама будуць праведзены ў Люцынцы (Валожынскі раён), ва універсітэце і Мінскім пелінстытуце. Беларускія паэты А. Звонак, М. Хведаровіч, А. Зарыцкі і іншыя выступяць з чытаннем перакладаў на беларускую мову мала вядомых, польскіх вершаў В. Дуніна - Марцінкевіча. Аб жыцці і творчасці юбіляра будуць прачытаны лекцыі ў Мінску, абласных і раённых цэнтрах.

Дзяржаўнае выдавецтва БССР выпускае аднатомнік выбраных твораў Дуніна-Марцінкевіча, дзе будуць упершыню змешчаны ў перакладзе на беларускую мову польскія творы пісьменніка.

Мяркуецца выдаць аднатомнік твораў беларускага пісьменніка на рускай мове, манаграфію А. Есакова аб значэнні творчасці В. Дуніна-Марцінкевіча для развіцця беларускай драматургіі і тэатра і брашуру М. Ларчанкі пра жыццё і творчасць аўтара «Пінскай шляхты».

У вучэбна-педагагічным выдавецтве будуць выдадзены мастацкі плакат аб жыцці і творчасці Дуніна-Марцінкевіча, а таксама яго партрэт.

150-годдзе з дня нараджэння В. І. Дуніна - Марцінкевіча — паэта, драматурга, перакладчыка і тэатральнага дзеяча — будзе шырока адзначана ў друку, а таксама па радыё і тэлебачанню.

«Літаратура і мастацтва»

Дабіліся свайго

Нова-Астраўская школа.

Доўга чакалі гаспадары Новага Вострава на сваю ўласную новую школу.

На пабудову школы ў Новым Востраве прызнана 60 тыс. злоты з Фонда Будовы школ і культурных асяродкаў. За гэтыя грошы восенню 1956 года ў далёкай вёсцы Мізарэча адкупілі даволі вялікую харошую хату, разабралі яе і дружна — усёй вёскай — перавязлі да сябе.

На весну 1957 года справа шпарка рушыла наперад. За ўсе нефаховыя работы ўзяліся самі гаспадары. Устанавілі, што ад кожнага дзіцяці ў школьным узросце бацька павінен быў даць адпаведны ўклад працы.

Ужо на месяц верасень Новае Вострава мела сваю прыгожую трохкласную школу! Праўда, яшчэ не ўсё было выканчана, але ўжо дочкі і сыны маглі вучыцца ў відным і прасторным будынку.

Як-жа не цешыцца маладым настаўніцам з новай школы.

Цяпер засталося толькі закончыць пабудову невялікага школьнага магазінчыка і абгарадзіць дзядзінец. Рэшта належыць да вучнёвак, вучняў, настаўніц і настаўнікаў.

Тэкст і фото —
С. ЯНОВІЧ

Выбачайце, але ані чуць не маем часу на размову. — далікатна вымайляліся Генік Баравік (справа) і Валодзя Гібульскі (злева). Да першых прымаразкаў патрэбна пабудаваць магазінчык, а тут яшчэ шмат работы...

— Зараз усё растлумачым — супакойваў яго Валодзя — вы, пане Вінтэр, адпачніце крыху. Нічога вам дрэннага не зробім, хочам каб пан падпісаў супрацоўніцтва з намі.

Вінтэр аж прыўстаў з крэсла.

— Але жа-ж, панове!?...

Валодзя спакойна гаварыў далей.

— Так, або пан сёння падпіша на супрацоўніцтва з намі — тады будзе ўсё ў парадку, або пан ужо больш не ўбачыць гестапа.

Гестапавец бесперапынку абціраўся хустачкай. Хлопцы не зводзілі з яго вачэй. Побач стаялі шахматы.

— Ну, як? — звярнуўся Валодзя.

Нахіліўся над сталом і так глянуў гітлераўцу ў вочы, што той аж згорбіўся.

— Папярэджваем, пана сям'я знаходзіцца ў СССР, мейсца яе знаходжання нам добра вядомае, маем мажлівасць зрабіць усё, каб пасля вайны вы сустрэліся з ёю. Ці гэтага яшчэ мала пану?

Вінтэр заламаўся і аж да болю сціснуў сабе рукі.

— Панове, я згаджаюся на ўсё, але вы зразумейце — мне-ж пагражае небяспека, могуць лёгка выкрыць. А нашыя таксама не жартуюць і таксама маюць добрую разведку. Я хачу жыць, штобы там не было — жыць!

Валодзя пачаў супакойваць Вінтэра, растлумачваючы адначасова спосабы канспірацыі, утрымоўвання сувязі і г. д. Адсунуў шуфляду, выняў з яе лісток паперы, чарніла і абсадку. Усё гэта падсунуў гестапаўцу.

— Прашу пісаць тое, што я падыктую, толькі пішыце выразна і чытэльна.

І тут Валодзька слова ў слова пачаў дыктаваць:

— «Я, ніжэй падпісаны, ад сённяшняга дня абавязваюся супрацоўнічаць з беларускім партызанскім рухам і г. д...»

Пад гэтым абавязацельствам Вінтэр размашыста напісаў сваё імя і прозвішча, а таксама ўпісаў нумар сваёй службовай легітымацыі. Валодзя яшчэ раз уважліва прачытаў запісаны лісток паперы і схаваў у кішэню.

— А цяпер прашу апісаць усю структуру Бельскага гестапа, пералічыць усе імёны і прозвішчы гестапаўцаў -- хто і чым займаецца, і дзе жыве; з кім утрымлівае кантакты і т. д. Апроч гэтага, прашу падаць некалькі вядомых вам інфарматараў — шпікоў на тэрыторыі мястэчка і вёсак. Падайце некалькі прыкладаў іх даносаў і на каго. Цікавяць нас таксама найважнейшыя справы, якія вядзе гестапа, і якія пан ведае. Напішыце, хто і за што арыштаваны.

Праз некалькі гадзін Вінтэр запоўніў роўным подчыркам некалькі лісткоў паперы. Валодзька ўважліва прачытаўшы гэтыя цэнныя інфармацыі, яшчэ спытаў наконт некаторых даных і парабіў сабе нататкі.

— Папярэджваем, — звярнуўся да Вінтэра, — што, калі пан нас здрадзіць, або зробіць на нас засаду, або напісаў няпраўду, мы за гэта адпомсцім. Яшчэ ў гэтую ноч частка шпікоў аб якіх пан напісаў, будзе расстрэляна. Калі-б пан нас здрадзіў, дык гэтыя дакументы — як доказ супрацоўніцтва з намі, а перадусім дэканспірацыя вядомай пану інфармацыйнай сеткі — будуць перасланы там, дзе патрэбна і спадзяемся, што вашы ўлады не пахваляць вас за гэта.

— Косця, падай там што-небудзь з гэтага выпадку. Адпачнем трохі, добра?

Косця выняў з шафы бутэльку і шклянкі, паставіў на стол закуску. Стукнуліся, выпілі. Гестапавец паволі дайшоў да сябе, апрытомнеў.

Валодзя на заканчэнне размовы даў некалькі задач для выканання, адлічыў некалькі сот марак, вызначыў наступную сустрэчу і Вінтэр, якому звярнулі пісталет, адыйшоў.

Усе ад радасці пацiснулі сабе рукі, рызыкоўная аперацыя ўдалася. Валодзька парадзіў Косці на некалькі дзён перайсці на іншую кватэру — хто ведае, ці гітлеравец не здрадзіць? Таксама адпаведна дамовіліся, што да наступнай сустрэчы, каб Вінтэр часам не зрабіў засады.

Развітаўшыся з Косцяй, які выбіраўся на іншую кватэру, Валодзя і Васька накіраваліся ў зямлянку, што знаходзілася каля Шашыл. У зямлянцы Валодзя, нягледзячы на вялікую стому, парабіў канкрэтныя нататкі з даносу Вінтэра, падкрэсліў некалькі прозвішчаў небяспечных шпікоў, дзейнасць якіх ахарактарызаваў гестапавец. На другую ноч выбраны Смірновым патруль пайшоў ва ўказаныя вёскі «пагутарыць» са здраднікамі.

Праз некалькі дзён Валодзька зноў пайшоў у Бельск. Косця, як заўсёды, прывітаў яго з радасцю. У мястэчку было спакойна. На вызначаную гадзіну прыйшоў Вінтэр. Не было часу гуляць у шахматы, гестапавец прынёс шэраг надзвычай цэнных інфармацыяў, якія Валодзя з Косцяй апрацоўвалі аж да раніцы. Былі тут даныя і аб шпіках, і аб справах, якія вяло гестапа, і аб людзях, над якімі вядзецца назіранні і шмат іншага вельмі цікавага матэрыялу. Самай цікавай звесткай, якая ўсхвалявала Валодзю, быў расказ Вінтэра аб Рыгору і вярбоўцы яго ў Белавежы маёрам Цвайлям. Рыгор быў запушчаны назад у штаб генерал-маёра «Капусты». Ці Рыгор працаваў там і што з ім сталася, гэтага Вінтэр дакладна не ведаў?

Гестапавец Вінтэр аж да канца вайны быў адным з лепшых агентаў Валодзі. Атрымліваныя ад

(Працяг на стар. 6)

СУПРАСЛЬ У МІНУЛЫМ

На Беласточчыне не мала ёсць мясцін, якія ў гісторыі культуры ўсходняй Славяншчыны займаюць выдатнае месца. Гэта перш-наперш Заблудаў, які ў XV і XVI стагоддзях быў значным культурным цэнтрам у тагачасным Вялікім Княстве Літоўскім і Супрасль, каторы таксама з'яўляўся на працягу ўсяго XVI стагоддзя важным асяродздем беларускай культуры на Падляшшы.

Заблудаў вядомы, як горад у якім у 1569 годзе Пятро Мсціславец і Іван Фёдараў заснавалі друкарню кніг з кірылаўскім шрыфтам. У год заснавання друкарні яны выпусцілі першую ў Расіі друкаваную кнігу «Евангеліе вучыцельнае». Затым ў 1570 годзе імі-ж быў надрукаваны псалтыр з часасловам. Праўда, потым Фёдараў перабраўся да Львова, а Мсціславец да Вільні, дзе яны прадаўжалі сваю працу друкароў. Аднак, за назвай Заблудаў і па сённяшні дзень захавалася слава месца, у якім упершыню была надрукавана руская кніга.

Супрасль-жа ўвайшоў да гісторыі, як месца, дзе быў знойдзены адзін з найбольш старажытных рукапісаў на стараславянскай (царкоўнаславянскай), мове т. зв. «Супраскі кодэкс», які паходзіць з XI стагоддзя. «Супраскі кодэкс» з'яўляецца вельмі каштоўным помнікам старaславянскай мовы, помнікам, які залічваецца да невялікай колькасці помнікаў сусветнай культуры. Але не толькі «Супраскі кодэкс» прынёс славу Супраслю.

У 1498 годзе граф Аляксандр Іванавіч Хадкевіч, ваявода навагрудскі і маршалак Вялікага Княства Літоўскага, валадар зямель і радавога палаца ў Заблудаве, прывёз з Кіева — Пячэрскай лаўры (паданне гаворыць, што з самай гары Афона) праваслаўных манахаў і пасяліў іх у сваёй крэпасці ў Гарадку (сённяшні Гарадок каля Беластока). Манахі былі патрэбны графу. Неабходна было ўсімі сродкамі забяспечыць свае ўладанні ад палітычнага і рэлігійнага націску з боку польскіх магнатаў, якія ў той час усімі сіламі імкнуліся захапіць багатыя і даходныя землі літоўскія. Манахам было даручана заданне ахоўваць мясцовых жыхароў ад спакусы перайсці на каталіцкую веру, а тым самым — папасці пад уздзеянне Польшчы.

Манахі пражылі ў Гарадку толькі 2 гады. Не спадабалася ім, — як кажа легенда — гуляшчае свецкае жыццё двара Хадкевіча. Вырашылі яны пабудаваць асобна свой манастыр. Да пабудовы выбралі месца больш укромнае і адначасова выгаднейшае — урочышча Сухія груды ў Блудаўскіх лясах на беразе ракі Супраслі, дзе ўліваюцца да яе рэчкі Грабаўка і Бярозаўка. У 1500 годзе пачалі будову манастыра, руіны якога захаваліся па сённяшні дзень. Аднак будова не спорылася — цяжкавата было манахам не навыкшым да цяжкай працы.

У 1510 годзе Хадкевіч ахвяраваў манастыру Хворошч (сённяшняя Хорошч) і землі да яе прылягаючыя, абмежаваныя рэкамі: Нарвай, Супраслям, Белым Істокам, Хворашчай і Рагаўкай з мэтай, каб прыгонныя сяляне памаглі ў будове. Уважыў вялікае значэнне супраскага манастыра, як найдалей на захад высунутага пункта праваслаўя і архіепіскап смаленскі Іосіф Солтан, які ў 1506 годзе афяраваў манастыру вёскі Тапілец, Бацюты і Пышчавс, паложаныя над р. Нарвай. Багацце манастыра дазволіла запрасіць архітэктараў з Італіі, якія і пабудавалі царкву, у той час слаўтўшуюся прыгажосцю і багаццем.

Сто год супраскі манастыр быў апорай беларускай культуры на Падляшшы. У другой палове XVI стагоддзя манастыр наведаў праваслаўны патрыярх з Канстантынопаля. Слава манастыра распаўсюджвалася далёка за межы Літвы і Русі. Мітрапаліт усяе Русі, І. Солтан у сваіх прамовах некалькі разоў упамінаў ягоны, ставячы скромнае жыццё супраскіх манахаў у прыклад іншым. Бо трэба ведаць, што ў той час амаль усе манастыры вялі гуляшчае жыццё, а ў келлях манахаў не пераводзілася віно і гарэлка.

Пры манастыры існавала школа, а таксама вельмі багатая, як на тыя часы, бібліятэка, перлай якой і быў рукапіс вядомы нам пад назвай «Супраскі кодэкс».

У канцы XVI і пачатку XVII стагоддзя на сучасных беларускіх землях разгаралася барацьба вакол уніі праваслаўнай царквы з каталіцкай, якая была вынікам дзяржаўнай уніі Літвы з Польшчай, падпісанай у 1596 г. Ініцыятарам уніі было каталіцкае духавенства і польскія магнаты. Духоўным кіраўніком і абаронцам — Пётр Скарга. Рэлігійная барацьба пачынала прынімаць грамадзянскі і народны характар. Польскія магнаты пачалі актыўна падпарадкоўваць беларускія землі пры дапамозе ўніятаў пад сваю ўладу. Беларускі народ супраціўляўся.

Не ўстаяў аднак супраскі манастыр. Ужо ў 1627 годзе, пад націскам уніяцкага ўладыкі Коленды, ён стаў сталіцай уніятчыны. Адсюль ішлі кнігі і адозвы да праваслаўных, каб пераходзілі ў унію. Затым у 1722 годзе манастыр стаў сталіцаю базільянскага ордэна. У гэтым-жа годзе тут была заснавана вялікая друкарня кніг кірылаўскім і лацінскім шрыфтам. Яна паўстала не на пустым месцы. Ёсць думкі, што Заблудаўская друкарня была перавезена ў Супрасль і ў ёй друкаваліся кнігі цэлае стагоддзе. У ёй друкаваліся ў 1743 годзе кнігі для стараабрадцаў Міхалам Салаўёвым. Бібліятэка напаўнялася. Пры базыльянах яна мела рускія, лацінскія, польскія, французскія і стараславянскія кнігі. Наколькі быў багаты манастыр, сведчыць факт, што за свае грошы ён узяў пад залог агромныя маёмасці графа Івана Браніцкага.

Перажыўшы шматлікія войны і пабачыўшы і пагасціўшы ў сваіх сценах каралёў і магутных мінулышчыны, як караля польскага Аўгуста II, які наведаў манастыр у 1730 годзе, манастыр у 1807 годзе ізноў стаў праваслаўным. Аднак ніколі не дасягнуў тае вяршыні славы, якою карыстаўся ў XVI і XVII стагоддзях. Замест рэлігійнага цэнтра ў XIX стагоддзі Супрасль стаў вядомым вырабам тэкстыльных матэрыялаў. Першая фабрыка была пабудавана ў 1833 годзе фабрыкантам Захертам. У 1857 годзе тэкстыльных фабрык стала 6. Яны выпускалі 300.000 аршын сукна і тэкстылій у год. Мястэчка налічвала 3.450 чалавек насельніцтва, з якіх амаль палова беларусы.

М. ГАЙДУК

(рэд.) Славутую супраскую царкву, якая ўпамінаецца ў артыкуле, узарвалі гітлераўцы, адступаючы ў 1944 г.

Новы каляндар

Беларускі каляндар на 1958 год. Другі год выдання. Беласток. Выдавецтва — Беларускае грамадска - культурнае таварыства ў Польшчы. Фармат 14х19,6 см. Стар. 128. Цана 10 зл.

Змест каляндара багаты і разнастайны. Апрача таго ў ім шмат прыгожых ілюстрацый.

У першай частцы, у так званым календарыі пададзены новы і стары стылі, дзяржаўныя, а таксама праваслаўныя і каталіцкія святы. На кожны месяц маюцца тут народныя прыкметы аб пагодзе. Далей ёсць артыкулы аб розніцы паміж новым і старым стылямі і аб сонечнай сістэме, табліца важнейшых гістарычных дат, большасць якіх адносіцца да жыцця беларускага народа.

Розныя цікавыя весткі знаходзяцца ў артыкулах аб Польшчы і Беларусі.

У кутку паэзіі змешчаны вершы маладых беларускіх паэтаў Беласточчыны.

Земляробы знойдуць у каляндары шмат патрэбных сельскагаспадарчых парад. У «Кутку маладой гаспадыні» ёсць карысныя парады па хатняй гаспадарцы, між імі і кулінарныя.

Старонкі гумару развесяляць самага сумнага.

У кароткай нататцы няма магчымасці ўспомніць аб усім, што ў каляндары ёсць. Яго варта купіць і мець пад рукою, як сваю настольную кніжку. М. Б.

Сельскагаспадарчыя парады

Лён — вялікая крыніца даходу

Лён — расліна прыморскага клімату, прывезеная з поўдня - заходняй Азіі, дзе падае многа дажджоў і менш насвятляе сонца (дажджы аднак павінны быць умераныя, бо праліўныя шкодзяць ільну).

Лён добра ўдаецца на цэлым беразе Поўночнага мора і Балтыйскага (поўночная Францыя, Бельгія, Галандыя, Данія, Нямеччына, Польшча, Літва, Беларусь і СССР). У Польшчы асабліва добра расце лён у заходніх і поўночных раёнах краіны.

Селянін з вёскі Пятрова-Трасяны (Бельскі павет) — Іван Невяроўскі закантрактаваў на 1957 год 1 гектар ільну. Лён пасеяў па зімовай пшаніцы, якая расла на канюшыне. Зжаўшы пшаніцу гэты селянін, заараў іржышча на глыбіню 5—7 см. Пасля на зіму зaараў глыбока. Вясною папружыніў поле, пасля даў на гектар 150 кг 40-працэнтавай патаснай солі і 200 кг суперфасфату і прыбаранаваў змешваючы разам з насеннем ільну. На 1 гектар высеяў 150 кг насення. Лён быў пасеяны ў радкі. У часе ўзросту лён толькі раз трэба было палоць. З аднаго гектара Невяроўскі сабраў 67 цэнтнераў ільну. Гэты лён завёз на ільнозавод і атрымаў па 135 зл. за цэнтнер г. зн. 9.045 зл за ўвесь лён.

Як бачым вырошчванне ільну вельмі паплатнае, таму што з аднаго гектара можна мець больш 9 тысяч зл. даходу. Іван Невяроўскі, каб лепш пазнаёміцца з сельскагаспадарчай культурай чытае сельскагаспадарчыя часопісы, кніжкі і ў такі спосаб павялічвае даход са сваёй гаспадаркі.

(Угнаенне і насенне каштавала яго каля 1.500 зл., а даходу меў 9.045 зл).

інж. В. МІРОН

КУТОК ГАСПАДЫНІ

Хруст

Малако, смятану, жаўткі яйка, цукровую пудру, соль і крыху кан'яку або гарэлкі добра перамяшаць і, паступова ўсыпаючы муку, замясіць крутое цеста. Цеста раскатаць тонкім гластам, як на локшыну, нарэзаць вузкімі палоскамі даўжынёй 10—12 сантыметраў, пераплесці іх, склаўшы па 2—3 палоскі разам, зляпіць канцы, злёгку змазваючы бялком.

Цеста апусціць у гарачы тлушч, падрыхтаваны з таплёнага масла і шмальца, або алею. Гатовы хруст выняць відэльцам на рэшата або на паперу і пасыпаць цукровай пудрай, змешанай з ванілінам, цэдрай або карыцай.

На 2,5 шклянкі мукі тры жаўткі, 1 сталовую лыжку цукру, 2 сталовыя лыжкі кан'яку, адну сталовую лыжку смятаны, 1/4 чайнай лыжкі солі 1/2 шклянкі малака і шклянку тлушчу да смажання.

АЛЯКСАНДР ОМІЛЬЯНОВІЧ

Дэсант „Дальные"

(Працяг са стар. 5)

яго інфармацыі многа дапамаглі ў дыверсійнай і партызанскай дзейнасці.

Пры вуліцы Галавескай у Бельску знаходзіўся нямецкі карны лагер. Акупанты звозілі сюды людзей з цэлай Бельшчыны. Пасля зверскіх допытаў многіх з гэтага лагера расстрэльвалі, а іншых вывозілі ў Асвенцім, Штутгоф. Атрымаўшы ад Вінтэра інфармацыі наконт персанальнага складу той адміністрацыі, Валодзька задумаў завербаваць аднаго паліцая. Выбраны ім паліцыянт любіў выпіць і, ясна, патрабаваў шмат грошай. Праз аднаго з сувязных, які быў знаёмы з гэтым паліцаям, пастанавілі прывабіць яго на канспірацыйную кватэру Косці. Патрэбна было наладзіць папойку. І тут паўтарылася тое самае, што з панам Вінтэрам. Валодзька паклаў на стале даволі вялікую пачку марак і пісталет. Фрыцу давялося выбіраць — або маркі, або кулю. Зразумела, што выбраў маркі, падпісаў абавязацельства, даў шэраг цікавых інфармацыяў аб лагеры і пакляўся верна супрацоўнічаць.

І ён аж да самага канца вайны быў актыўным агентам Валодзі. Дзякуючы яму, перасылана ў лагер некаторым асобам канспірацыйныя пісьмы, заўсёды расказваў аб допытах, расстрэлах і г. д.

Інфармацыйная сетка Валодзі ў Бельску значна пашыралася і атрымліваныя ад яе паведамленні адыгралі сур'ёзную ролю ў барацьбе супроць акупантаў. Косця пастараўся машынку да пісання, якую Валодзька ператранспартаваў у зямлянку. Выстараліся калькі і паперы. Адзін партызан з атрада імя Пархаменкі цэлымі днямі і начамі пісаў на гэтай машынцы лістоўкі і паведамленні з фронта, якія партызанскія патрулі разносілі па навакольных вёсках падтрымліваючы такім чынам на духу людзей і выклікаючы большае супраціўленне фашыстам.

Валодзя цешыўся. Не гледзячы на няўдачы першых дзён у далейшым аднак усё ішло як найлепш. Маючы добрае цывільнае адзенне і дакументы на імя Вальдэмара Вроньскага мог смела ездзіць паяздамі і свабодна вандраваць па Бельшчыне. Даволі часта ездзіў у Беласток. Не раз і не два кантралявалі яго немцы. Аднак не выклікаў у іх падазронасці.

У адной вёсцы на Бельшчыне жыла яго сям'я. Асцярожна навязаў з ёю кантакт. Бацькі па-прасту не верылі, што іх сын жыве; датыкалі яго рукамі, расцалоўвалі — думалі, што ён ужо даўно недзе загінуў у стэпах бязмежнай Расіі. Яго з'яўленне трымалася ў вялікай таямніцы. У зямлянку пад Шашыламі да рук Валодзі плылі з усіх бакоў штораз цаннейшыя весткі. Сувязныя — разведчыкі траіліся ў рабоце. Па нейкім часе з Беластока і з усёй поўднёвай Беласточчыны, Валодзя меў даныя аб размяшчэнні і ліку нямецкіх аэрадромаў і руху на іх; планы казармаў і інфармацыі аб атрадах, якія размясціліся ў іх. Сістэматычна інфармавана аб пагрузках на станцыях і кірунках вайсковых транспартаў, руху на станцыях і г. д. Быў дакладны пералік нямецкай адміністрацыі — асабліва гестапа — і супрацоўнічаючых з імі агентаў.

(Працяг у наступным нумары).

Справы меліярацыі

На пачатку г. года мы пісалі пра вялікія сельскагаспадарчыя інвестыцыі, прызначаныя на меліярацыю ў Гайнаўскім павеце. У сучасны момант прыемна падаць да ведама, што гэтыя работы ўжо амаль закончаны.

У Дубічах Асочных меліярацыйны роў выкапана на даўжыні 3 км., у Вульцы Тэрэхоўскай, Курашаве і Клейніках — на даўжыні 2 км і ў Палічнай на даўжыні 1 км. Усё гэта каштавала 3 мільёны злоты.

Не закончана яшчэ меліярацыйных работ у Тыневічах, Новаберазове і Вітаве.

Сяляне з Клейнік, Тыневіч і Палічнай зусім не дацэньваюць гэтых работ і грашовых страт, бо нішчаць выкапаныя равы.

Актыўны пісьманосец

Адным з актыўнейшых пісьманосцаў пошты ў Семяноўцы, Гайнаўскі павет, з'яўляецца Яўгень Зубрыцкі.

На здымку: Яўгень Зубрыцкі ўручае «Ніву» Ганне Засім — загадчыцы крамы ў Семяноўцы.

Р.

Гал. рэдактар
Г. ВАЛКАВЫЦКІ

„NIWA"

Adres redakcji: Białystok ul. Manifestu Lipcowego nr 25 tel. 25-89

Organ Białoruskiego Towarzystwa Społeczno-Kulturalnego w Polsce z siedziba w Białymstoku.

Wydawca RSW „Prasa" Redaguje Kolegium.

Warunki prenumeraty:
Miesiecznie — 2,40 zł.
Kwartalnie — 7,20 zł.
Półrocznie — 14,40 zł.
Rocznie — 28,80 zł

Wpłaty kierować na PKO 12-6-1312 w Białymstoku dla PUPiK „Ruch".

Na odwrocie należy zaznaczyć na jaki okres dokonano wpłaty i podać tytuł pisma.

Prenumeratę na „Niwe"" przyjmują również wszystkie urzedy pocztowe i listonosze w całym kraju.

Należność na prenumeratę za granica wpłacać na konto — PKO 1-6-100024 PKWZ «Ruch» Warszawa

BZG. Nkł. 5.250. T-10

<u>Пад развагу бацькам</u>

Дзеці нам гэтага не прабачаць

Пачало ўжо добра змяркацца, калі я пакідаў Гураны — небагатую прыясную вёску на Сакольшчыне.

Не давалі мне спакою словы мясцовага настаўніка:

— Вучняў у нас нямнога. Да таго яшчэ 16 дзяцей зусім не ходзіць у школу. Хадзілі мы да іх бацькоў, размаўлялі, пераконвалі. Аднак гэта нічога не памагло.

— Павятовы Аддзел асветы толькі бязрадна раскладае рукі...

НІНЕ ДЗЕНІСІК з Гуранаў усяго 13 год, ў школу ўжо не пайшла. Яе бацька, Міхась, не належыць да бедных — лічыцца адным з заможнейшых гаспадароў у вёсцы.

ТОЛІК ПІЛЕЦКІ не мае бацькі. Жыццё ўкладаецца нялёгка — гэта праўда. Скончыўшы пасвіць каровы «зарабляў» дагамагаючы мернічаму, што зымяраў палеткі. Толіку ўсяго яшчэ 14 год. Павінен ужо вучыцца ў шостым класе.

ЯДВІСЯ ВЯРБІЦКАЯ з недалёкіх Плянтаў таксама кінула вучобу.

Я яшчэ не стары — добра помню і адчуваю свае дзіцячыя гады. Добра помню, як аднойчы мы цешыліся, што ў гэты дзень ужо не будзе больш урокаў, бо настаўніца недзе паехала ў пільнай справе.

Не сумняваюся — гэтых шаснаццаць дзяўчынак і хлапчукоў ані чуць не смуткуе, што ўжо не ходзяць больш у школу.

А бацькі? — «От, што там вучыцца! Усёроўна не будзе інжынерам, ці якім вучоным. Стане яму (ёй) і гэтай навукі».

Вечар. Вёскі ахутвае начны змрок. Ніне, Ядвісі, ці Толіку надакучыць працавіты спакой бацькоўскай хаты. Хочацца пайсці да сваіх сяброў— пагуляць. І збіраюцца гурбы дзяцюкоў. Гуляюць. Так. Ламаюць платы, лазяць па загуменню, ловяць вераб'ёў, каротка кажучы, хуліганяць

Цяпер яны яшчэ дзеці. Але за некалькі год пойдуць у жыццё... А жыццё спытае тады ў іх, што яны ўмеюць.

Аднак многіх бацькоў з Гуранаў ці Плянтаў, відаць, не турбуе лёс сваіх пацех, якія несвядома марнуюць сваё дзяцінства і юнацтва. Бацькоўскі Камітэт зусім не дапамагае настаўнікам, не цікавіцца справамі школы.

Настаўнік застаецца адзінокім у сваёй высакароднай барацьбе супроць цемры і непісьменнасці на вёсцы, дзе некаторыя нават не вераць, што вакол нашай Зямлі кружыцца ўжо два штучныя сатэліты — дзве невялічкія планеты зробленыя рукой чалавека! Вёсцы пагражае паток паўторнай непісьменнасці — цемра і забабоны нялёгка здаюць свае пазіцыі. А жыццё ідзе наперад!...

Як мы ўжо пісалі ў 44 № «Нівы» — у мінулым месяцы нашае ваяводства наведалі паслы-асветнікі. У Беластоку сустрэліся яны з асветным актывам. Пад час дыскусіі выявілася, што на Беласточчыне каля 7 тысяч дзяцей зусім не ходзіць у школы — асабліва ў Сакольскім, Гайнаўскім, Бельскім і Беластоцкім паветах. Каля 50 працэнтаў вучняў пачатковых школ сваю адукацыю заканчвае на чацвёртым класе.

У значнай меры тлумачыцца гэта слабой дзейнасцю асветных органаў, настаўнікаў, Бацькоўскіх камітэтаў, Прэзідыумаў Грамадскіх рад і г. д. і т. д.

Гэта ўсё нібы так.

Свайго часу, апавешчана Дэкрэт аб абавязку ўсеагульнага падставовага навучання.

Але калі гаворыцца аб паўсюднасці падставовага навучання дык патрэбна стварыць адпаведныя ўмовы для выканання гэтага гістарычнага па сваім значэнню закона.

Міністэрства асветы павінна зрабіць усё, каб давесці да канца справу выдання выканаўчых пастаноў да гэтага Дэкрэта — і то чым хутчэй.

Тысячы дзяўчынак і хлапчукоў несвядома марнуе свае дзіцячыя і юнацкія гады — за што нам пасля не прабачаць.

С. ЯНОВІЧ.

Добра працуюць гарцэры ў Каралёвым Мосце

Звяно налічвае толькі 37 гарцэраў і працуе ўсяго некалькі месяцаў, аднак мае ўжо свае дасягненні. Важаты — настаўнік Дамброўскі за ўласныя грошы купіў фотаапарат, арганізаваў 17-асабовы гурток любіцеляў аматарскай фатаграфіі і ўжо зроблена першыя здымкі. Колькі радасці, задавальнення відаць на тварах гарцэраў з выпадку гэтага дасягнення.

Аднак працу яшчэ цяжка добра разгарнуць, бо няма грошай на арганізацыйныя патрэбы, але і ў гэтым выпадку звяно вырашыла перамагчы цяжкасці. Гарцэры сабралі 125 кілограмаў макулатуры і больш чым тону злому. За атрыманыя грошы будуць маглі купіць шмат патрэбных рэчаў.

Штораз лепш развіваецца праца гарцэрскага звяна ў Каралёвым Мосце (Беластоцкі павет). Несумненна, гэта заслуга настаўніка Дамброўскага, яго дапаможніка — гарцэра Колі Корпуса і гарцэркі Ніны Пракаповіч. Жадаем ім далейшых поспехаў.

А. О.

І самаход не памагае

— Дзядзька, чаго ты так лаешся, у чым справа?

— А ў тым — адказаў гнеўна селянін, — што ў нашай сталовай нічога ніколі няма апрача гарэлкі і яек. Мы думалі, што як ГС у Шудзялове (Сакольскі павет) атрымае машыну, то лепш будзе, аднак папраўнку няма.

Разважанні дзядзькі патрымоўваюць многія гаспадары.

Сяляне дамагаюцца ад ПЗГС-а ў Саколцы наладзіць працу ГС у Шудзялове. (мх)

Аб чым гавораць на вёсцы

Апошнім часам на старонках газет вельмі часта пісалася аб пакражы служачымі розных установ цэнных матэрыялаў, ці грошай, аб манко ў ГС-ах і аб карах за гэтыя і падобныя злачынствы.

Жыхары вёскі іранічна адносяцца да смешна малой кары за пакражы мільёнаў і наадварот вялікай кары за пакражы дробныя.

Як аказваецца, такія служачыя крадучы дзяржаўныя грошы даюць дрэнны прыклад сялянам. Сяляне на свой спосаб абмяркоўваюць падобныя справы.

Не абходзіцца тут без рэплік па адрасу таго ці іншага адваката. Людзі гавораць: «Калі хочаш справу выйграць — вазьмі адваката».

Н. ПЕРАВОЙ

Амаль няма яшчэ на Беласточчыне асфальту. Затое часта сустрэнеш глыбокія калдобіны. Гэты след да вёскі Ляўкі зрабіў Дзядзька, які паехаў у горад судзіцца

Фото — М. Тарасевіч

Дзе купіць дахаўчарку

Наш чытач грам. Сцяпан БАРАВІК з Старакорніна, Гайнаўскі павет, піша:

— Дарагая «Ніва»! З'яўляюся Тваім сталым чытачом і спадзяюся, што дапаможаш мне. Хачу адразу купіць дзе-небудзь дахаўчарку разам з падкладамі ў колькасці 200 штук. Але не ведаю дзе ў гэтай справе можна звярнуцца.

Адказваем:

У сучасны момант Інвалідскі працоўны кааператыў у Беластоку займаецца вырабам дахоўчарак і камплектаў падкладаў. Цяпер мае ён у продажы 3 дахаўчаркі разам з камплектамі падкладаў — па 300 штук да кожнай.

Ніжэй падаем адрас гэтага каапэратыва: — Spółdzielnia Pracy im. Ludwika Waryńskiego m. Białystok, ul. Kilińskiego 26, telefon 54-78.

Тут можна таксама заказаць сабе адпаведны тып дахаўчаркі. Заказы прымаюць прыватна і калектыўна. У выпадку калектыўных заказаў, напрыклад, ад сельскагаспадарчых гурткоў, сельгаскааператываў ці іншых сельскагаспадарчых суполак — патрэбна мець, так званыя, фінансава - інвестыцыйныя пасведчанні ад Павятовых Праўленняў сельскай гаспадаркі (Повятовы Зажонд Рольніцтва).

Адна дахаўчарка без падкладаў каштуе 3.348 зл. 50 гр., а адзін падклад каштуе 17 зл. 60 гр.

Усіх зацікаўленых паведамляем, што наконт іншых машын па прамысловасці будаўнічых матэрыялаў — дакладныя інфармацыі можна здабыць у Ваяводскім Праўленні Прамысловасці будаўнічых матэрыялаў — Беласток, вул. Міцкевіча 5, пакой 34. (с)

Небяспечныя бандыты

Была нядзеля 14 ліпеня 1957 года. У камеры міліцыйнага арышту ў Олецку сядзела чатырох злачынцаў: С. Пехотко, Ф. Нетубыч, З. Рачкоўскі і Р. Бульвін. Усе, як адзін, па некалькі разоў былі пакараны за кражу і злачынствы: (Бульвін — 7 разоў). Адсядзеўшы невялікія кары вышлі з турмы ды сталі ізноў бушаваць, але і на гэты раз папаліся за краты. У міліцыйную камеру прывезена іх з розных турмаў. Чакалі на судовы разбор. За акном арышту свабода. Бандыты пачалі меркаваць, як уцячы. Краты і муры надта моцныя. Бульвін парваў прастыню на палосы. Пастукалі ў дзверы, падыйшоў дзяжурны міліцыянер, Леон Зацкевіч. Бандыты просяць, каб падаў вады. Калі адчыніліся дзверы, двух з іх схопліваюць міліцыянера за горла і ўцягваюць у камеру. Падскочылі зараз іншыя, павалілі міліцыянера на нары, кавалкамі парванай прастыні заткнулі горла, звязалі рукі і ногі, абвінулі прастынёю галаву і прыціснуўшы міліцыянера нарамі да сцяны, забралі ключы і ўцяклі. Праз некалькі гадзін міліцыянеры знаходзяць Зацкевіча мёртвым.

Тымчасам бандыты стараюцца раздабыць зброю і саарганізаваць банду.

19 ліпеня ў Аўгустоўскім павеце міліцыянеры злавілі Бульвіна і Рачкоўскага. Пехотко і Нетубыч грасуюць далей, грабяць як могуць — забіраюць веласіпеды, адзенне, абутак. «Дзейнічаюць» пераважна ў паветах: Піш, Кольна і Граева. Нарэшце, калі ўварваліся ў вёску Гожцы (Граеўскі павет), сяляне абяссільваюць шастаколам Пехотка, а міліцыйная сабака выкрывае Нетубыча ў жыце. Бандыты ізноў, усе разам, спатыкаюцца ў турме.

У лістападзе г. г. у Ваяводскім судзе ў Беластоку адбыўся судовы разбор. На лаве падсудных селі чатыры бандыты. З залы, абціраючы няспынна заплаканыя вочы глядзіць на іх жонка замардаванага міліцыянера, якой засталося гадаваць пяцёра асірацелых дзяцей.

Бандыты складаюць віну адзін на другога.

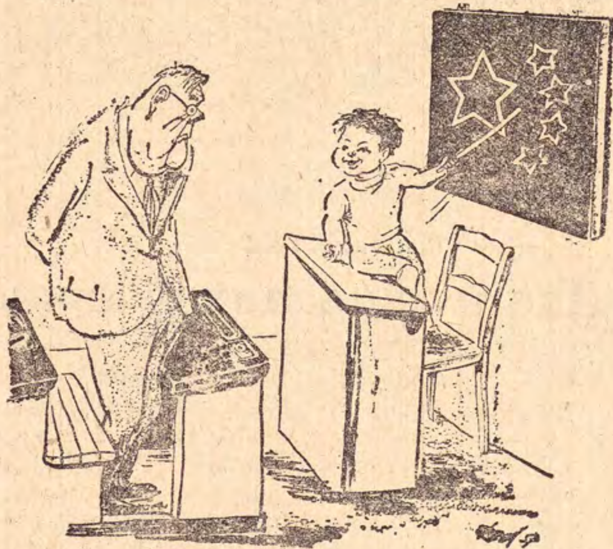
Пастановай суда выдана наступны прысуд: С. Пехотко — пажыццёвае зняволенне, Ф. Нетубыч — пажыццёвае зняволенне, З. Рачкоўскі — 15 гадоў турмы і Р. Бульвін — пажыццёвае зняволенне.

А. О.

«МАЛАДЫ КАРЭСПАНДЭНТ» — Нажаль, вершы Вашы да друку не падыходзяць.

«Але містэр Да..ес, як вы хочаце дабрацца да Марса, калі не знаеце карціны зямных зорак?»
(НОЕ ДОЙЧЛЯНД)

Зямляку Памфілу

Здароў зямляк! Прачытаў я Твой ліст і закруціліся мне думкі ў галаве.

Вунь, як далёка занясло Цябе браток, — на Заходняе Памор'е. Так, так, развеяліся беларусы па ўсім свеце, як асенняе лісцё. Цяпер «Ніва» для беларусаў, як крыло курыцы для куранят. Кожны з нас стараецца прытуліцца да роднага слова.

Вельмі засмуціла мяне вестка аб тым, што Ты, Памфіла, ляжыш у бальніцы. Магу Цябе толькі тым пацешыць, што я сам штомесяц перад першым на абедзьвюх лапатках ляжу. Тады нават у сяброў на папяросы пазычаю.

Мая хвароба пайтараецца як зваротны тыф, але Табе, даражэнькі, сэрцам і душою жадаю, як найхутчэй выздаравець і больш у бальніцу нё трапляць.

Пішаш, што жанчыны на мяне пагневаліся за некаторыя анекдоты.

Дарагі Памфіла, скажу Табе па-сакрэту, што пісаў я іх пад кантроляй жонкі. Мая жонка вельмі зайздросная і калі я абсмейваў другіх жанчын, — яна была вельмі здаволеная.

Праўду кажучы, я жанчын вельмі люблю, за кожнай азіраюся — разумеецца, гэта толькі тады, калі сам іду. Вялікадня не дачакаюся, каб пахрыстосвацца з тымі, якіх маю на воку.

Пішаш аб сваім сябру рускім, скардзішся, што «Рускі Голас» да яго не даходзіць.

Дарагі Памфіла, у нас да многіх і польскі голас не даходзіць. Падумай браток сам, дзяржаўныя дзеячы заклікаюць да павышэння прадукцыйнасці працы і эканоміі, а некаторыя толькі гарэлку п'юць, у дзяржаўную кішэнь залазяць, да іх гэты голас не даходзіць. Зайдзі Ты братка з гэтым лістам у Ваяводскі аддзел «Руху» у Кашаліне, пакланіся ад мяне дырэктару, Оскару Вільнеру. ён наладзіць справу і Твой сябра напэўна будзе атрымоўваць газету.

А нашых беларусаў, што спяць на Памор'і, як мядзведзі ў бярлогах, паваруш зямляк. Няхай гэтыя людзі прачнуцца, заглянуць у «Ніву» і пераканаюцца, што апрача света пранікаючага да хаты праз акенцы, ёсць яшчэ іншы свет, які, хвалюе сэрца кожнага беларуса.

Папраўляйся хутчэй, Памфіла, і за работу бярыся. У нас многа спраў назбіралася і ніхто за нас нё зробіць гэтага. Бывай здаровы, не крактай.

Дзядзька Лявон

Вясковыя жарты

Звярнуў увагу

— А што ты, Яська. ходзіш абарваны як дзел, здаецца ў цябе такая старанная жонка.

— Вер мне, Ануарэйку, добрая мая жонка, — стараецца як можа, але ведаеш, за малымі дзеткамі, то-й красён у хату не ўносіць.

— Эх, Яська, Яська, разумны здаецца з цябе чалавек, а ўсё-ж такі не спагадаеш сваёй жонцы... Штогод сееш толізна ільну і ходзіш абарваны... Раджу табе, браток, кантрактуй лён, тады будзеш хадзіць так як я...

Тут Яська трапнуўся пугай па ілбе, аж засычэў і кажа: — А чаму-ж ты, Анупрэйку, упярод мне аб гэтым не сказаў. Табе-ж браток усе ў вёсцы зайздруюць, што ты найпрыгажэй убраны ходзіш...

Не спяшайся

Жонка за ўсё сваё жыццё надта надакучыла свайму мужу. Калі той паміраў, падыйшла яна да яго і кажа:

— Адходзіш ужо..., а мяне пакідаеш у горы... Вер мне, і я хутка пайду за табою...

А на гэта муж:

— Прашу цябе, дарагая, не спяшайся...

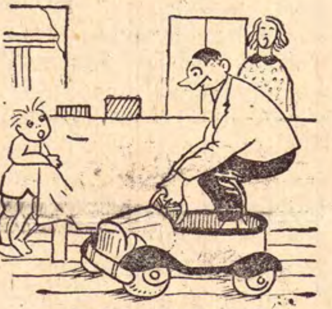
Парадзіць сабе

Шасцігадовы малыш праходзячы з сваёй мамкай ля рэчкі:

— Мамачка, дазволь мне пакупацца.

— Калі халодная вада, прастудзішся...

— Я світэр апрану.

— Таткі, аддай мне мой самаход, а то я стану курыць папяросы.

КОРАНЬ

Кухмоўская балада

ЧАСТКА СЕМАЯ

Цімох прэ —
Не стае,
Аж бачкі ляскочуць.
Чуе смех:
— У возе негр!
Людзі колюць ў вочы.

Само ў торг,
Як той чорт —
Уехаў да Нязбодкі.
Ужо й Пальтон
За канём
Прэ з літроўкай водкі.

— Пачакай,
Негадзяй!
Каб цябе скруціло.
Як вярнусь,
Адгаджусь,
Наб'ю табе рыла.

Тут Цімох
Спасцярог —
Госпада адкрыта!
Ды струпеў!
Пальтон меў
Конскія капыта.

Стаў крычаць,
І ругаць,
Галасно жагнацісь.
І зароў:
— Чорт падвёў
Самагонку гнаці!

ЭПІЛОГ

У Кухмах,
Па хатах
Языкамі хвошчуць
Што Цімох
(Не дай Бог)
Лечыцца ў Харошчы.

Мне павер.
Чуць ня ўмер —
Ляжаў надта бляды.
Устаў. Ажыў.
Пацьвярдзіў
КУХМОЎСКУ БАЛАДУ.

Сатырычны музей

Аддзел кантужаных

— Стой, стой, не прыся! Бач ты як спяшае, аж зазяпаўся. Паспееш, ёсць месцы. Перш вось даныя падай аб сабе.

— Як завуць?

— Мечыслаў Лэбкоўскі.

— Прафесія?

— Інспектар раёна дзяржаўных лясоў у Ломжы.

— Чым адзначыўся?

— Забараняў беларусам гаварыць па-беларуску.

— Ух ты, бач на што наважыўся. А не хлусіш ты?

— Ды не, магу падаць прыклады.

— Ну давай.

— 23 лістапада 1957 года ў 23 гадзіны 52 хвіліны на вакзале ў Беластоку пачуў, як нейкі малады чалавек у польскім вайсковым мундзіры, голасна гаварыў па-беларуску з нейкай маладой, вясковага выгляду дзяўчынай. — Вы сабе ўяўляеце, на вакзале столькі-ж людзей, а яны нібы ніц, нібы ў іх і сораму няма шака, у голас гавораць па-беларуску. Я падышоў да іх і пачаў лаяць.

— А яны?

— Паглядзелі на мяне, нібы на нейкі экспанат і бясстыдна пачалі смяяцца.

— А ты?

— Катэгарычна патрабаваў, каб перасталі гаварыць і смяяцца.

— Ну і што?

— Падыйшоў міліцыянер і перашкодзіў.

— Каму, ім гаварыць?

— Ды не, мне перашкодзіў забараняць ім гаварыць.

— Ну і што?

— Забраў мяне на камісарыят і спісаў пратакол, ды яшчэ і пачаў усведамляць мяне, што нібы ў нас, у Народнай Польшчы кожны можа гаварыць такой мовай, якой захоча.

— І за гэта хочаш дастацца ў гісторыю?

— Але.

— Ну і дурань ты. Дык у санацыйнай Польшчы сотні было такіх ёлапаў, як ты!

— Дык гэта-ж у санацыйнай, а я-ж цяпер. Я, так сказаць, нават супроць канстытуцыі. А яе-ж не кожны адважыцца парушаць.

— Пераканаў, гадзіна. Лезь на полку з эксшавіністамі. Наведвальнікі будуць.

КОСКА
Памочнік дырэктара Кропкі

Спутнік у народнай творчасці

Справу слаўную адкрыта —
Узвілась у неба сатэліта.
Абляцела вакол нас
Трыста сорак восем раз.
Вось цікава, што на гэта
Скажуць містэры Саветам?

*

Спадарожнік аж да зоркі
Сігане з крутое горкі.
У спадарожнік ўлезу гэты,
Прака...

ЭПІГРАМЫ

ВАЗОЎНЯ

Што-ж трэба,
Пакрыта небам

КАНЮШНЯ

Бывае часам,
Збудавана з балясаў.

СТАДОЛА

Правеўная,
Бо шчытоў не мае.

КОРАНЬ

Развязка рэбуса з 44 нумара «Нівы»

Правільная развязка «Спадарожнік».
Кніжныя ўзнагароды атрымалі:

1. Людміла Швайко — Рыбалы, Бельскі павет
2. Анна Ярошка — Крынкі. Сакольскі павет.
3. А. Бандарук — Кашалін.
4. Ю. Грабло — Шчэцін.
5. С. Кулеша — Варшава.
6. М. Каўшыло — Познань.
7. Л. Лінко — Кашалін
8. К. Паўлючук — Лодзь.
9. Н. Раманюк — Гайнаўка.
10. Р. Монтьев — Варшава.

Ўзнагароды высылаем поштай.

АГАФОН АБРОТКА ПАКАЗВАЕ

Словы — ВІНЦУК ГРАБОВІЧ

Рысункі — АГЛАЯ АРТЫСЕВІЧ

Прывяла мама Сярожу,
Замаўляць да бабкі рожу.
Разлажыла бабка лекі,
Непатрэбныя АПТЭКІ!

Ніну вецярок падвеяў,
І пашла да чарадзея.
Сала занясла тры фунты,
І нашто-ж Здароўя Пункты?

Забалела ў баку Янку,
Яго цёта лечыць шклянкай.
Гляньце, на два бакі ставіць,
— Няхай Бог паблагаславіць!

Агафон: — Выйшла памылка.
Вырас крыжык на магілках.
На таблічцы відны словы: —
«Памёр Янка ад ЗАМОВАЎ»!

